

ਪਾਠ - 1 ਮੁਢਲੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਉਪਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 3) ਕੁੱਲ ਉਪਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਵਸਤਾਂ ਜਾਂ ਪਦਾਰਥ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 6) ਭੌਤਿਕ ਵਸਤਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਅਭੌਤਿਕ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 8) ਮੁਫਤ ਵਸਤਾਂ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 9) ਆਰਥਿਕ ਵਸਤਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 10) ਸਰਵਜਨਕ ਵਸਤਾਂ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 11) ਮੱਧਵਰਤੀ ਵਸਤਾਂ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 12) ਅੰਤਿਮ ਵਸਤੂਆਂ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 13) ਟਿਕਾਉ ਵਸਤੂਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 15) ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 16) ਮੰਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪੰਜ ਤੱਤ ਦੱਸੋ।
- 17) ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 18) ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 19) ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 20) ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 21) ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 22) ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 23) ਬੱਧੀ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 24) ਘੱਟਦੀ-ਵੱਧਦੀ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 25) ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 26) ਫਰਮ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 27) ਮੰਡੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 28) ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 29) ਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 30) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 31) ਆਰਥਿਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 32) ਅਨਾਰਥਿਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 33) ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 34) ਭੂਮੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 35) ਕਿਰਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 36) ਪੂੰਜੀ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 37) ਉਦਮੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 38) ਲਗਾਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 39) ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਚਾਰ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 40) ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 41) ਨਕਦ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ।
- 42) ਵਾਸਤਵਿਕ ਮਜ਼ਦੂਰੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 43) ਵਿਆਜ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 44) ਕੁੱਲ ਵਿਆਜ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 45) ਸ਼ੁੱਧ ਵਿਆਜ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 46) ਲਾਭ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 47) ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 48) ਲਾਭ ਦੇ ਅੰਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 49) ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 50) ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 51) ਕੀ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨੈਤਿਕਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਸੰਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 52) ਕਿੱਤੇ ਦੀ ਸਾਖ ਧਨ ਹੈ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?
- 53) ਮੌਦ੍ਰਿਕ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਖਰਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

ਪਾਠ-2 ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਇੱਕ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ

- 1) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 2) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਸ਼ਬਦ ਕਿਹੜੇ ਦੋ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲਕੇ ਬਣਿਆ ਹੈ?
- 3) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

- 4) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਧੰਨ ਸਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 5) ਭੌਤਿਕ ਕਲਿਆਣ ਸਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 6) ਦੁਰਲਭਤਾ ਸਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 7) ਮਾਰਸ਼ਲ ਨੇ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਗਿਆਨ ਕਿਹਾ ਹੈ?
- 8) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 9) ਸਮੂਹਿਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਵਿਸ਼ਿਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 10) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 11) ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 12) ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 13) ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 15) ਸਰਵਜਨਿਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 16) ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 17) ਅਲਪਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 18) ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 19) ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 20) ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਲਪੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 21) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- 22) ਗੌਣ ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- 23) ਤੀਜੇ ਉਤਪਾਦਕ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਖੇਤਰ ਆਉਂਦੇ ਹਨ।
- 24) ਉਪਯੋਗ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 25) ਪੂੰਜੀਗਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 26) ਪੂੰਜੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਕਨੀਕ ਤੇ ਕਿਰਤ ਪ੍ਰਧਾਨ ਤਕਨੀਕ ਦੇ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 27) ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 28) ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 29) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 30) ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- 31) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਹੈ?
- 32) ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 33) ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਯੋਜਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 34) ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 35) ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 36) ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕੀ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਹਨ।
- 37) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਿਸ ਦੇ ਨਾਲ ਹੈ?
- 38) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 39) ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕਿੰਨੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 40) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਪਾਠ-3 ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਰਣਨ

- 1) ਉਦਮੀ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 2) ਸਕਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 3) ਸ਼ੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 4) ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?
- 5) ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਅਲਪ ਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿਹੜਾ ਸਥਾਨ ਹੈ?
- 7) ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਸਫੋਟ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਸੰਘੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 9) ਰਾਜ ਸਰਕਾਰ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 10) ਮੁਢਲੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 11) ਨਿਰਯਾਤ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 12) ਮੁਢਲੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 13) ਗੌਣ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 14) ਤੀਜੇ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 15) ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਸਫੋਟ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 16) ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 17) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 18) ਅਲਪ-ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 19) ਮੁਦਰਾ ਸਫਿਤੀ ਕਿਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 20) ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 21) ਭਾਰਤ ਦੀ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਯੋਗਦਾਨ ਕਿਹੜੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਹੈ?
- 22) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜਨਸੰਖਿਆ ਨੂੰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਦਾ 25% ਹਿੱਸਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 23) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 24) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਵਾਧਾ ਦਰ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?

- 25) ਭਾਰਤ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਰ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਅਵਧੀ ਹੈ?
- 26) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੀਵਨ ਅਵਧੀ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
- 27) ਭਾਰਤ ਦੀ ਵਰਤਮਾਨ ਜਨਸੰਖਿਆ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
- 28) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਹਿੱਸਾ ਹੈ?
- 29) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀ-ਪੇਂਡੂ ਅਨੁਪਾਤ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
- 30) ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਣਤਾ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
- 31) ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ।
- 32) ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਦੂਜਾ ਨਾਂ ਕੀ ਹੈ?
- 33) ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 34) ਛੁੱਪੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੈ?
- 35) ਉਤਪਾਦਨ ਕ੍ਰਿਆ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਪਾਠ-1 ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- 1) ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 2) ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਦੀਆਂ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 3) ਪ੍ਰਾਰੰਭਿਕ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ?
- 4) ਵਸਤਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 5) ਵਸਤਾਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 6) ਧੰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 7) ਕਾਪੀ ਰਾਈਟ ਅਤੇ ਪੇਟੇਂਟ ਰਾਈਟ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 8) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਦੱਸੋ।
- 9) ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਉ।
- 10) ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਉ।
- 11) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੂਰਤੀ ਤਾਲਿਕਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 12) ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 13) ਬੱਧੀ ਲਾਗਤ ਤੇ ਘੱਟਦੀ-ਵੱਧਦੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 14) ਫਰਮ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੱਸੋ।
- 15) ਮੰਡੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 16) ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 17) ਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 18) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 19) ਆਰਥਿਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 20) ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਅਨਾਰਥਿਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 21) ਭੂਮੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 22) ਕਿਰਤ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 23) ਪੂੰਜੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 24) ਕੁੱਲ ਵਿਆਜ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਵਿਆਜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 25) ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਲਾਭ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 26) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 27) ਇੱਛਾ, ਲੋੜ ਅਤੇ ਮੰਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 28) ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਕਿਹੜੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- 29) ਘੱਟਦੀ-ਵੱਧਦੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਖਰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ।
- 30) ਬੱਧੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਖਰਚ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?

ਪਾਠ-2 ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ - ਇੱਕ ਪਛਾਣ ਅਤੇ ਕਿਸਮਾਂ

- 1) ਐਡਮ ਸਮਿਥ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 2) ਡਾ. ਮਾਰਸ਼ਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਲਾਰਡ ਰੋਬਿਨਜ਼ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 4) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ ਜਾਂ ਕਲਾ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 6) ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਮਲਕੀਅਤ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 7) ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 8) ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 9) ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿਉ।
- 10) ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 11) ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਚਾਰ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 12) ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 13) ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 14) ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 15) ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਚਾਰ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 16) 'ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਹੈ' ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 17) ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 18) ਅਲਪ ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 19) "ਕੀ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ?" ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 20) "ਉਤਪਾਦਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।" ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 21) "ਕਿਸ ਲਈ ਉਤਪਾਦਨ ਕੀਤਾ ਜਾਵੇ।" ਇਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 22) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕੀ ਹੈ?
- 23) ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਦੱਸੋ।
- 24) ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।

- 25) ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਹੱਲ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 26) ਕੇਂਦਰੀ ਨਿਯੋਜਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 27) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇ ਸਮੱਗਰੀ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 28) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 29) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ ਕੌਣ ਹਨ।
- 30) ਇੱਕ ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਬੁਨਿਆਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਹੱਲ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 31) ਪੂੰਜੀਵਾਦੀ ਤੇ ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 32) ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਤੇ ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-3 ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਰਣਨ

- 1) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਮਿਲੀ-ਜੁਲੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 3) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਦੋਹਰੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 4) ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 5) ਸਮਾਜਿਕ ਆਧਾਰ ਤੇ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- 6) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 7) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਰਵਜਨਿਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 8) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਅਲਪ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 9) ਅਲਪ-ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਛੁਪੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 10) ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਸਫੋਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 11) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨੀਵੇਂ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ।
- 12) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਉਪਰ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿਉ।
- 13) ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿਸਫੋਟ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?
- 14) ਜਨਮ ਦਰੁ ਵੱਧ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 15) ਮੌਤ ਦਰੁ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 16) ਛੁਪੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿਉ।
- 17) ਸਕਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 18) ਰਾਜਨੀਤਿਕ ਆਧਾਰ ਤੇ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 19) ਸਰਵਜਨਕ ਖੇਤਰ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਦੱਸੋ।
- 20) ਸਹਿਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਸੰਯੁਕਤ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 21) ਕੇਂਦਰੀ ਸੰਖਿਅਕੀ ਸੰਗਠਨ ਨੇ ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਆਰਥਿਕ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਹੈ?
- 22) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਦੀ ਕਮੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 23) ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 24) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 25) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਚਾਰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।
- 26) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਚਾਰ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ।
- 27) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 28) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗ ਦੱਸੋ।
- 29) ਮੁਦਰਾ ਸਫਿਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 30) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਪੱਧਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 31) ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 32) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ, ਗੌਣ ਅਤੇ ਤੀਸਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 33) ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੰਕੇਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।

1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ।
- 2) ਉਪਭੋਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 3) ਬੱਚਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਨਿਵੇਸ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ,
- 6) ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 7) ਔਸਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 8) ਵਿਕਾਸ ਦਰ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 9) ਸ਼ਹਿਰੀ ਲੋਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤੀ ਦਿਨ ਕਿੰਨੀ ਕੈਲੋਰੀ ਵਾਲਾ ਭੋਜਨ ਮਿਲਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?
- 10) ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 11) ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 12) ਦ੍ਰਿਸ਼ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 13) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਰਕਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 14) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 15) ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗ ਵਿੱਚ ਧਨਾਤਮਕ ਸਬੰਧੀ ਹੈ ਜਾ ਰਿਣਾਤਮਕ ਸਬੰਧੀ ਹੈ?
- 16) ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 17) ਘਾਟੇ ਦਾ ਬਜਟ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 18) ਮੌਸਮੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 19) ਛੁਪੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਇੱਕ ਉਦਾਹਰਣ ਰਾਹੀਂ ਸਪਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 20) ਸਰਵਜਨਕ ਵਿੱਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 21) ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 22) ਬਜਟ ਦੀਆਂ ਮਦਾਂ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 23) ਆਮਦਨ ਦੀਆਂ ਮਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 24) ਖਰਚ ਦੀਆਂ ਮਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 25) ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਖਰਚ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਪਾਠ-2 ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਆਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ

- 1) ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਆਰਥਿਕ ਅਤੇ ਆਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 2) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 4) ਭਾਰਤ ਦੇ ਬਿਜਲੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 5) ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਰ ਤੋਂ ਕੀਤੀ ਗਈ?
- 6) ਹੁਣ ਤੱਕ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਵਾਪਰਕ ਬੈਂਕ ਸਥਾਪਿਤ ਹੋ ਚੁੱਕੇ ਹਨ?
- 7) ਸੰਚਾਰ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- 8) ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਗੈਰ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- 9) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 10) ਬਫਰ ਸਟਾਕ ਕੀ ਹੈ?
- 11) ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਪਾਣੀ ਕਿੰਨੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਿੱਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 12) ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਬਹੁ ਉਦੇਸ਼ੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 13) ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ਿਟ ਬੈਂਕਿੰਗ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 14) ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਰਖਣ ਐਕਟ ਕਦੋਂ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- 15) ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਰਖਣ ਐਕਟ ਕਦੋਂ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?
- 16) ਸਮੁੰਦਰੀ ਆਵਾਜਾਈ ਲਈ ਸਰਵਜਨਕ ਖੇਤਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 17) ਉਪਭੋਗੀ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਲਈ ਅਦਾਲਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 18) ਉਚਿਤ ਮੁੱਲ ਦੀਆਂ ਦੁਕਾਨਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 19) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਰੇਲਵੇ ਲਾਈਨ ਕਦੋਂ ਤੇ ਕਿੱਥੇ ਵਿਛਾਈ ਗਈ?
- 20) ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕ ਕੀ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ?

ਤਿੰਨ ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਮੁੱਢਲੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 2) ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗ ਪਵਿਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 3) ਛੁੱਪੀ ਹੋਈ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਸਵੈ ਚਲਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 5) ਮੁਦਰਾ ਸਫੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 6) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਉਪਰ ਵਿਚਾਰ ਦਿਓ।
- 8) ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 9) ਮੋਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਤੇ ਘਰੇਲੂ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 12) ਔਸਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 13) ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਕੁੱਲ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਅਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 15) ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 16) ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੱਦਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 17) ਦੇਸ਼ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਸੀਮਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 18) ਇਛੁੱਕ ਅਤੇ ਅਣ ਇਛੁੱਕ ਬਿਰੁਜਗਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 19) ਉਦਾਰ ਕਰਜ਼ਿਆ ਅਤੇ ਅਨੁਦਾਰ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 20) ਸੰਚਨਾਤਮਕ ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਅਤੇ ਤਕਨੀਕੀ ਬੇਰੁਜਗਾਰੀ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ?
- 21) ਬੈਂਕ ਦਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 22) ਨਿਊਨਤਮ ਨਕਦ ਨਿਧੀ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 23) ਤਰਲਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 24) ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 25) ਸਥਿਰ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?

ਪਾਠ-2 ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਸਥਾ ਦੀ ਆਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ

- 1) ਆਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਸਿੰਜਾਈ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ? ਇਸ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 3) ਭਾਰਤੀ ਰਿਜ਼ਰਵ ਬੈਂਕਾ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ?
- 4) ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- 5) ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਰਖਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਸਰਵਜਨਕ ਵਿਤਰਨ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- 7) ਆਧਾਰਭੂਤ ਸੰਰਚਨਾ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ?
- 8) ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਰਖਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ।
- 9) ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੋਦਰਿਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 10) ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਦੀ ਯਾਤਾਯਾਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਬਹੁ ਉਦੇਸ਼ੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 12) ਉਭੋਗਤਾ ਸੰਰਖਣ ਕਾਨੂੰਨ 1986ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 13) ਉਪਭੋਗਤਾਵਾਂ ਦੇ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ?
- 14) ਭਾਰਤ ਆਵਾਜਾਈ ਸਬੰਧੀ ਆਰਥਿਕ ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 15) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਆਰਥਿਕ ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?

1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) 1950-51 ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਕਿੰਨੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ?
- 3) ਖੇਤੀ ਸ਼ਬਦ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਿਆ ਹੈ?
- 4) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਗਏ ਦੋ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 5) 2001 ਦੀ ਜੰਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿੰਨੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਸੀ?
- 6) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਤਕਨੀਕੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- 7) ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 8) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 9) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕਦੋਂ ਆਈ?
- 10) ਚੱਕਬੰਦੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਉਨ੍ਹਾਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਜਿਹੜੇ ਖੇਤੀ ਤੇ ਅਧਾਰਿਤ ਹਨ?
- 12) ਭਾਰਤ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਨਿਰਯਾਤ ਮੱਦਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 13) ਖੇਤੀ ਕਿੰਨੀ ਜੰਨਸੰਖਿਆ ਦੀਆਂ ਖਾਧ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦੀ ਹੈ?
- 14) 2007 ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਯੋਗਦਾਨ ਸੀ?
- 15) ਇੰਗਲੈਂਡ ਦੀ ਕਿੰਨੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਜੰਨਸੰਖਿਆ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਵਿੱਚ ਲੱਗੀ ਹੋਈ ਹੈ?
- 16) ਚੱਕਬੰਦੀ ਦਾ ਕੰਮ ਕਿੰਨੇ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਪੂਰਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?
- 17) ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕੁੱਝ ਵਰਤਿਆ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਕਿ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਹੋ ਸਕੇ?
- 18) ਖੇਤੀ ਯੋਗ ਜਮੀਨ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 19) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਲਿਆਉਣ ਦਾ ਸਿਹਰਾ ਕਿਹੜੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਉੱਪਰ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 20) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-2 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਮੁਢਲੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 2) ਮੱਧਵਰਤੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 4) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਉਦਯੋਗਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 5) ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਸੰਯੁਕਤ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਸਰਵਜਨਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) 1950-51 ਵਿੱਚ ਸਰਵਜਨਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਸੀ?
- 9) ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਰਵਜਨਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਿੰਨੀ ਸੀ?
- 10) ਲਾਈਸੈਂਸ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 11) ਉਪਭੋਗਤਾ ਵਸਤੂ ਉਦਯੋਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 12) ਉਨ੍ਹਾਂ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਜੋ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਰਜਾ ਦੇਣ ਲਈ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੀਆਂ ਹਨ?
- 13) ਕੁਟੀਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਗਏ ਹਨ?
- 14) ਧੰਨ ਦੀ ਸਮਾਨ ਵੰਡ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 15) ਸਥਾਨਕ ਲੋੜਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਿਹੜੇ ਉਦਯੋਗ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਕੇ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਕੁਟੀਰ ਜਾਂ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ।
- 16) ਲਘੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਨਿਵੇਸ਼ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 17) ਗ੍ਰੈਰ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਨਿਰਮਾਣ ਇਕਾਈਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੇ ਉਦਯੋਗ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 18) ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 19) ਉਨ੍ਹਾਂ ਕੰਪਨੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ ਜੋ ਵੱਡੇ ਪੱਧਰ ਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਵਧੇਰੇ ਮਾਤਰਾ ਵਿੱਚ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ?

ਪਾਠ-3 ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ

- 1) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਨਿਰਯਾਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਯਾਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 4) ਵਪਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਉਪਾਰ ਬਾਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਯੂਰਪੀਨ ਯੂਨੀਅਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ?
- 8) ਸੰਨ 2006-07 ਵਿੱਚ ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਘਾਟਾ ਕਿੰਨਾ ਸੀ?

- 9) ਸੰਨ 2006-07 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਆਯਾਤ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ?
- 10) ਸੰਨ 2006-07 ਵਿੱਚ ਨਿਰਯਾਤ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਸੀ?
- 11) ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਦੇ ਆਯਾਤ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲਾ ਤੇ ਦੂਸਰਾ ਸਥਾਨ ਕਿਹੜੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਹੈ?
- 12) ਅਨੁਕੂਲ ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 13) ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਆਯਾਤ ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 15) ਨਿਰਯਾਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 16) ਆਯਾਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਪਾਠ-4 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ

- 1) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ?
- 2) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਯੋਜਨਾ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਈ?
- 3) ਹੁਣ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਯੋਜਨਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ?
- 4) ਹੁਣ ਤੱਕ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਲਾਗੂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ?
- 5) ਯੋਜਨਾ ਆਯੋਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਹੜੇ ਸਾਲ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ?
- 6) ਦਸਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਕੀ ਹੈ?
- 7) ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਦਾ ਕਾਰਜਕਾਲ ਕਿੰਨਾ ਹੈ?
- 8) ਗਿਆਰ੍ਹਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸਰਵਜਨਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨਾ ਖਰਚ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ?
- 9) ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?
- 10) ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੌਰਾਨ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਔਸਤਨ ਕਿੰਨਾ ਵਾਧਾ ਹੋਇਆ ਹੈ?
- 11) ਯੋਜਨਾ ਆਯੋਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮ ਦੱਸੋ।
- 12) ਪਹਿਲੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ?
- 13) ਦੂਸਰੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਤਰਜੀਹ ਕਿਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ?
- 14) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਨਿਰਮਾਣ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 15) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 16) ਆਤਮ-ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 17) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਯੋਜਨਾ ਸਮਿਤੀ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਸ ਦੀ ਪ੍ਰਧਾਨਗੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈ ਸੀ?

ਜ਼ਮਾਤ-ਦੱਸਵੀਂ

ਅਰਥ ਸਾਸਤਰ

ਸਮੈਸਟਰ-2

3 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ।
- 2) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 3) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 4) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੀ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 5) ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਕਿਵੇਂ ?
- 6) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਨ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਸਿੱਧ ਹੋਈ ਹੈ,
- 7) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਭੂਮੀ ਸੁਧਾਰ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 8) ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 9) ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ?
- 10) ਧਰਤੀ ਉੱਤੇ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਵਧਦੇ ਦਬਾਓ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਆਧੁਨਿਕ ਖੇਤੀ ਤਕਨੀਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 12) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਨ ਦੇ ਚਾਰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।
- 13) ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।
- 14) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਜੋਤਾਂ ਦੀ ਚੱਕਬੰਦੀ ਤੋਂ ਕੀ ਲਾਭ ਹਨ?
- 15) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸਾਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੇਣ ਲਈ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ?
- 16) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਣ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ?
- 17) ਸਿੰਚਾਈ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਉਂ ਜਰੂਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 18) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸਰੋਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 19) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਲਾਭਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 20) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦੋਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 21) ਜੋਤਾਂ ਦੀ ਉਚਤਮ ਸੀਮਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 22) 'ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਦਾ ਪੂਰਕ ਹਨ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧੀ ਹਨ' ਇਸ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਦਿਓ?
- 23) ਅੰਤਰ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਵਪਾਰ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ?
- 24) ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਵਿੱਚ ਮਨੁੱਖੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 25) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ?

ਪਾਠ-2 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ?

- 2) ਲਘੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਕੁਟੀਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 4) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਤੇਜ਼ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਦੇ ਚਾਰ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 5) ਮੌਜੂਦਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 6) ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 7) ਲਘੂ ਅਤੇ ਕੁਟੀਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ?
- 8) ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੇਤਰੀ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 9) ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਉਤਸਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਪਾਇਆ ਹੈ?
- 10) ਲਘੂ ਅਤੇ ਕੁਟੀਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 11) ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 12) ਕੁਟੀਰ ਅਤੇ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਨੈਤਿਕ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਮਹੱਤਵ ਕੀ ਹੈ?
- 13) ਲਘੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਵੱਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਧਿਆਨ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 14) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਲਘੂ ਅਤੇ ਕੁਟੀਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਪੱਖ ਵਿੱਚ ਦਲੀਲਾਂ ਦਿਓ।
- 15) ਕੁਟੀਰ ਉਦਯੋਗ ਦੇ ਖਤਮ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।
- 16) ਭਾਰਤ ਦੇ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਯੋਗਦਾਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-3 ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ

- 1) ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ,
- 2) ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ।
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 4) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 5) ਅਨੁਕੂਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਵਾਪਰ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 6) ਨਿਰਯਾਤ ਉਤਸ਼ਾਹ ਅਤੇ ਆਯਾਤ ਪ੍ਰਤੀ ਸਥਾਪਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 7) ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਹੋਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।
- 8) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਯਾਤਾਂ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ?
- 9) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਨਿਰਯਾਤਾਂ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ?
- 10) ਵਪਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 11) ਭਾਰਤ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਆਯਾਤ ਅਤੇ ਨਿਰਯਾਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-4 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ

- 1) ਕਿਹੜੇ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਆਰਥਿਕ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀ ਲੋੜ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਈ?
- 2) ਭਾਰਤੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 3) ਯੋਜਨਾਕਾਲ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਫਲਤਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 4) ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਅਸਫਲਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 5) ਅੱਠਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਯੋਜਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 6) ਨੌਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਯੋਜਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 7) ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।
- 8) ਗਿਆਰਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਯੋਜਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 9) ਯੋਜਨਾਕਾਲ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- 10) ਯੋਜਨਾਕਾਲ ਦੌਰਾਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?
- 11) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ 'ਆਤਮ ਨਿਰਭਰਤਾ' ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

1. ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ - ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ

- 1) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਧੰਨ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ?
- 3) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਕਲਿਆਣ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਦੁਰਲਭਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਆਰਥਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 7) ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ।
- 8) ਕੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ ਜਾਂ ਕਲਾ?
- 9) ਵਾਸਤਵਿਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਆਦਰਸ਼ਾਤਮਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਉਤਪਾਦਨ ਕੀ ਹੈ?
- 12) ਉਪਭੋਗ ਕੀ ਹੈ?
- 13) ਨਿਵੇਸ਼ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 14) ਵਟਾਂਦਰਾ ਕੀ ਹੈ?

2. ਸਾਂਖਿਅਕੀ : ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅਰਥ, ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ

- 1) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਕਲਾ ਹੈ, ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨ?
- 2) ਇੱਕ ਵਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 3) ਬਹੁਵਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 4) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਇੱਕ ਸਮੱਗਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 5) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਉਪਕਰਣ ਕੀ ਹੈ?

3. ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸੰਕਲਨ

- 1) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 2) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 3) ਗੌਣ ਅੰਕੜੇ ਕੀ ਹਨ?
- 4) ਰੁੱਚੀ-ਅਰੁੱਚੀ ਜਾਨਣ ਲਈ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਸਹੀ ਹੋਵੇਗੀ?
- 5) ਮਾਪਕ ਤਰੁਟੀਆਂ ਕੀ ਹਨ?
- 6) ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖੋਜ ਕੀ ਹੈ?
- 7) ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਮੌਖਿਕ ਖੋਜ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 8) ਡਾਕ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 9) ਚੰਗੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 10) ਗਾਹਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਅਨੁਸੂਚੀਆਂ ਕਿਸ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੀਆਂ ਕੀਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ।
- 11) ਰਿਕਾਰਡਿੰਗ ਤਰੁਟੀਆਂ ਕੀ ਹਨ?
- 12) ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਮੌਖਿਕ ਖੋਜ ਦਾ ਇੱਕ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 13) ਗੌਣ ਅੰਕੜਿਆਂ ਲਈ ਕੋਈ ਇੱਕ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੱਸੋ।

4. ਸੰਗਣਨਾਂ ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀਆਂ

- 1) 'ਸੰਗਣਨਾਂ' ਕੀ ਹੈ?
- 2) 'ਨਮੂਨਾ' ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਕੀ ਹੈ?
- 3) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਵਿਚੋਂ ਜਨਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 4) 'ਮਦ' ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 5) ਸੰਗਣਨਾ ਵਿਧੀ ਦੀ ਇੱਕ ਉਪਯੁਕਤਾ ਦੱਸੋ।
- 6) ਸੰਗਣਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 7) ਸੰਗਣਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 8) ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 9) ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 10) ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 11) ਸੈਂਪਲ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਕਿਹੜਾ ਹੈ?
- 12) ਦੈਵ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 13) ਦੈਵ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 14) ਦੈਵ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਮੁੱਖ ਔਗੁਣ ਕੀ ਹੈ?
- 15) ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 16) ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 17) ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 18) ਸਤਰਿਤ ਜਾਂ ਮਿਸ਼ਰਤ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 19) ਸਤਰਿਤ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 20) ਸਤਰਿਤ ਵਿਧੀ ਦਾ ਇੱਕ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 21) ਨਮੂਨੇ ਦੀ ਕੋਟਾ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 22) ਥੋੜੇ ਗਣਕਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਹੜੀ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

- 23) ਸਵਿਚਾਰ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 24) ਦੈਵ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 25) ਉਸ ਸੰਖਿਅਕੀ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਜੋ ਘੱਟ ਖਰਚੀਲੀ ਹੋਵੇ ਅਤੇ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੀ ਵੀ ਬਚਤ ਹੋਵੇ।
- 26) ਨਿਆਂਦਰਸ ਕੀ ਹੈ?

5. ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਵਸਥਿਤੀਕਰਣ

- 1) ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 2) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਸੰਗਠਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਭੂਗੋਲਿਕ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 4) ਸਮੇਂ ਅਨੁਸਾਰ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਗੁਣਾਤਮਿਕ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕੀ ਹੈ?
- 6) ਚਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 7) ਖੰਡਿਤ ਜਾਂ ਵਿਭਿੰਨ ਚਰ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਅਖੰਡਿਤ ਚਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 9) ਸ਼ੁੱਧ ਅੰਕੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।
- 10) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੜੀ ਕੀ ਹੈ?
- 11) ਅਵਿੜੀ ਵੰਡ ਲੜੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 12) ਅਵਿੜੀ ਕੀ ਹੈ?
- 13) ਵਰਗ ਅਵਿੜੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦੱਸੋ।
- 14) ਮਿਲਾਨ ਰੇਖਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ।
- 15) ਖੰਡਿਤ ਲੜੀ ਕੀ ਹੈ?
- 16) ਵਰਗ ਸੀਮਾ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 17) ਮੱਧ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ?
- 18) ਅਪਵਰਜੀ ਲੜੀ ਕੀ ਹੈ?
- 19) ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਲੜੀ ਕੀ ਹੈ?
- 20) ਸੰਚਾਈ ਅਵਿੜੀ ਕੀ ਹੈ?
- 21) ਖੁਲੇ ਸਿਰੇ ਵਾਲੀ ਲੜੀ ਕਿਹੜੀ ਲੜੀ ਹੈ?

6. ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਣੀਅਨ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ

- 1) ਸਾਰਣੀਅਨ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਕਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਸਾਰਣੀ ਦੀਆਂ ਕਿੰਨੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਹਨ।
- 4) ਸਾਧਾਰਣ ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 5) ਜਟਿਲ ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 6) ਇੱਕ ਸਾਰਣੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਭਾਗ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।

7. ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਚਿੱਤਰੀ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ : ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਵ੍ਰਿਤ ਚਿੱਤਰ

- 1) ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੱਸੋ।
- 3) ਬਹੁ-ਗੁਣੀ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਵ੍ਰਿਤ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਉਪਵਿਭਾਜਤ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।

8. ਅਵਿੜੀ ਚਿੱਤਰ : ਅਵਿਤਚਿੱਤਰ, ਬਹੁਭੁੱਜ ਅਤੇ ਤੋਰਣ ਵੱਕਰ (ਉਜਾਈਵ)

- 1) ਅਵਿੜੀ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਅਵਧਾਰਣਾ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਅਵਿੜੀ ਵੱਕਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- 3) ਅਵਿਤਚਿੱਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਸੰਚਈ ਅਵਿੜੀ ਵੱਕਰ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਬਹੁਭੁੱਜ ਕੀ ਹੈ?

9. ਰੇਖਾਈ ਗਰਾਫ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਲੜੀਆਂ ਗਰਾਫ

- 1) ਮੂਲ ਬਿੰਦੂ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਸਿਰਲੇਖ ਕਿਉਂ ਜਰੂਰੀ ਹੈ?
- 3) ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਨਿਯਮ ਦੱਸੋ।
- 4) ਰੇਖੀ ਗ੍ਰਾਫ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਕਾਲਿਕ ਲੜੀ ਗ੍ਰਾਫ ਕਿੰਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- 6) ਬਿੰਦੂ ਰੇਖਾਈ (ਗ੍ਰਾਫ) ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।

10. ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ-ਅੰਕ-ਗਣਿਤ ਮਾਧਿਆ

- 1) ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਸੰਖਿਅਕੀ ਔਸਤਾਂ ਦਾ ਇੱਕ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸੰਖਿਅਕੀ ਔਸਤ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 4) ਸਮਾਂਤਰ ਮੱਧ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਭਾਰਿਤ ਸਮਾਨੰਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

6) ਸਮਾਂਤਰ ਮੱਧ ਦਾ ਸੂਤਰ ਲਿਖੋ।

11. ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ-ਮਧਿਅਕਾ ਅਤੇ ਬਹੁਲਕ

- 1) ਸਥਿਤੀ ਔਸਤ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਮਧਿਅਕਾ ਕੀ ਹੈ।
- 3) ਮਧਿਅਕਾ ਨੂੰ ਕਿਸ ਸ਼ਬਦ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 4) ਵਿਭਾਜਨ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੈ।
- 5) ਚਤੁਰਥਕ ਦਾ ਇੱਥ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 6) ਸ਼ਤਮਕ ਕੀ ਹੈ।
- 7) ਬਹੁਲਕ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕਰੋ।
- 8) ਬਹੁਲਕ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

(ਪੰਜਾਬ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ)

12. ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

- 1) ਪ੍ਰਤੀ ਵਿਅਕਤੀ ਆਮਦਨ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- 3) ਗਤੀਹੀਣ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 4) ਘਿਸੀ ਹੋਈ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 5) ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਸੀ?

13. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ : ਪੰਜਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਧਾਰਣ ਟੀਚੇ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕੰਮ ਕਦੋਂ ਸ਼ੁਰੂ ਹੋਇਆ।
- 3) ਹੁਣ ਕਿਹੜੀ ਪੰਜਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ।
- 4) ਗਿਆਰਵੀਂ ਪੰਜਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 5) ਭਾਰਤੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਟੀਚਾ ਦੱਸੋ।

14. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਸਾਧਨ

- 1) ਭੰਜਾਬ ਨੂੰ ਜਲਵਾਯੂ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
- 2) ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਜ਼ਿਲ੍ਹੇ ਦੱਸੋ।
- 3) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਕੁੱਲ ਖੇਤਰਫਲ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਭਾਗ ਵਣਾਂ ਹੇਠ ਆਉਂਦਾ ਹੈ।
- 4) ਵਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 5) ਸ਼ਕਤੀ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ।
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸ੍ਰੋਤ ਦੱਸੋ।

15. ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨ

- 1) ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਾਧੇ ਦਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 2) ਜਨਮ ਦਰ ਕੀ ਹੈ।
- 3) ਮੌਤ ਦਰ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਸਾਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 5) ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਣਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਾਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ।
- 7) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਲਿੰਗ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ।

16. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਖੇਤਰਫਲ ਲਿਖੋ।
- 3) ਸਿੰਚਾਈ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਖਾਣ ਵਾਲੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਲਿਖੋ।
- 5) ਵਪਾਰਿਕ ਫਸਲਾਂ ਦੱਸੋ।
- 6) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਕੀ ਹੈ।
- 7) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦਾ ਕੋਈ ਇੱਕ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 8) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੀ ਵਿੱਕਰੀ ਦੇ ਦੋਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦਾ ਇੱਕ ਸੁਝਾਅ ਦੱਸੋ।
- 9) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।
- 10) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

17. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ।
- 2) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਕਿੰਨੀ ਹੈ।
- 3) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਲਘੂ ਪੱਧਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਲਘੂ ਉਦਯੋਗ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 6) ਭੰਜਾਬ ਦੇ ਛੋਟੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।

18. ਸਰਬਜਨਕ ਵਿੱਤ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦੱਸੋ।
- 2) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਰ-ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

- 3) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।
- 4) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਗੈਰ-ਕਰ ਸਾਧਨਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
- 5) 2009-10 ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰ ਤੋਂ ਕਿੰਨਾ ਅਨੁਦਾਨ ਮਿਲਿਆ?
- 6) ਸਰਬਜਨਕ ਵਿੱਤ ਦਾ ਸੰਬੰਧ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਹੈ।

19. ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 3) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ।
- 4) ਵਰਤਮਾਨ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਉਸਾਰੀ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ?
- 5) 10ਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਸ ਖੇਤਰ ਤੇ ਖਰਚਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ?

4 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ

- 1) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਸਹੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 2) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਧੰਨ ਸਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 3) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਭੌਤਿਕ ਕਲਿਆਣ ਸਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 4) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਦੁਰਲਭਤਾ ਸਬੰਧੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 5) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਸਮੂਹਿਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਆਦਰਸ਼ ਵਿਗਿਆਨ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 8) ਆਰਥਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪਹਿਲੂ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 9) ਵਾਸਤਵਿਕ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਕੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਸਮਾਜਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 12) ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਉਪਭੋਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-2 ਸਾਂਖਿਅਕੀ : ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅਰਥ, ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ

- 1) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੀ ਬਹੁਤਵਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੀ ਇੱਕ ਵਚਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 4) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- 5) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਉਪਕਰਨ ਕੀ ਹੈ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 6) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਕਲਾਂ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 7) ਵਿਵਰਣਬੱਧ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 8) ਸਿੱਟਾਂ ਬੱਧ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 9) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੇ ਉਪਕਰਨ ਦੱਸੋ।
- 10) ਜੇਕਰ ਇਹ ਕਿਹਾ ਜਾਵੇ ਕਿ ਸਾਡੇ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ 1000 ਵਿਦਿਆਰਥੀ ਹਨ ਤਾਂ ਇਹ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਕਹਾਏਗੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ?

ਪਾਠ-3 ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸੰਕਲਨ

- 1) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਦੋ ਸੋਮੇ ਦੱਸੋ।
- 2) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਸਰੋਤ ਅਤੇ ਗੌਣ ਸਰੋਤ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ।
- 3) ਮੁਢਲੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਦਿਓ।
- 4) ਗੌਣ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 5) ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਿਆਂ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 6) ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖੋਜ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਣ ਲਿਖੋ।
- 7) ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰੋਰਕਾਂ ਖੋਜ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਪੱਤਰ ਪ੍ਰੋਰਕਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੂਚਨਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 9) ਖੋਜਕਰਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਖੋਜ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- 10) ਗਣਨਾਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਉਤਰਕਰਤਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਉਤਰ ਦੇਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੱਸੋ।
- 12) ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 13) ਅਨੁਸੂਚੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਕਿਹੜੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੱਧ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਵੱਧ ਧੰਨ ਖਰਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 15) ਗੌਣ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਸਰੋਤ ਦੱਸੋ।
- 16) ਕੁਝ ਉਹ ਪੈਰਾਮੀਟਰ ਤੱਥ ਲਿਖੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਉੱਤੇ ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਸਬੰਧੀ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਸੂਚਨਾਂ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਪਾਠ-4 ਸੰਗਣਨਾ ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀਆਂ

- 1) ਸਮੱਗਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਸਾਹਿਤ ਲਿਖੋ।
- 2) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਖੋਜ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸੰਗਣਨਾ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 4) ਸੈਂਪਲ ਵਿਧੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 5) ਨਮੂਨੇ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 6) ਦੈਵ ਨਮੂਨਾ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 7) ਕੋਟਾ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 8) ਉਦੇਸ਼ਪੂਰਣ ਨਮੂਨਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ।
- 9) ਮਿਸ਼ਰਤ ਨਮੂਨੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 10) ਲਾਟਰੀ ਕੱਢਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀ-2 ਵਿਧੀ ਵਰਤੋਂ ਵਿੱਚ ਲਿਆਂਦੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?

- 11) ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਜਨਗਣਨਾ ਵਿਧੀ ਜਿਆਦਾ ਅਨੁਕੂਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 12) ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਤਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਆਦਰਸ਼ ਵਿਧੀ ਜਿਆਦਾ ਢੁਕਵੀਂ ਹੈ?

ਪਾਠ-5 ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਵਸਥਿਤੀਕਰਣ

- 1) ਵਰਗੀਕਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?
- 3) ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਆਧਾਰ ਦੱਸੋ ?
- 4) ਚਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- 5) ਚਰ ਅਤੇ ਗੁਣ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 6) ਖੰਡਿਤ ਚਰ ਅਤੇ ਅਖੰਡਿਤ ਚਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 7) ਸ਼ੁੱਧ ਅੰਕੜੇ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 8) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਲੜੀਆਂ ਕੀ ਹਨ?
- 9) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਲੜੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
- 10) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੜੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਖੰਡਿਤ ਅਤੇ ਅਖੰਡਿਤ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 12) ਵਰਗ ਦੇ ਆਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 13) ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਵੰਡ ਅਤੇ ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਵਿਨਿਆਸ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 14) ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਲੜੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 15) ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਸਿਰੇ ਵਾਲੀ ਲੜੀ ਕੀ ਹੈ?
- 16) ਸੰਚਈ ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਲੜੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 17) ਸੰਚਈ ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਲੜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਕਰਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-6 ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਣੀਅਨ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ

- 1) ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਦੱਸੋ।
- 2) ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ। ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 3) ਸਾਰਣੀਅਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।
- 4) ਸਾਰਣੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 5) ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਸਤੁਤੀਕਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 6) ਬਹੁਗੁਣੀ ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਜਟਿਲ ਸਾਰਣੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 8) ਰਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰਣੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਪਾਠ-7 ਅੰਕੜਿਆ ਦਾ ਚਿੱਤਰੀ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ :- ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਵ੍ਰਿਤ ਚਿੱਤਰ

- 1) ਚਿੱਤਰੀ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 2) ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸਮਝਾਓ।
- 3) ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ
- 4) ਸਰਲ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਵ੍ਰਿਤ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 6) ਉਪ ਵਿਭਾਜਤ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ?
- 7) ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 8) ਉਪ ਵੰਡ ਚਿੱਤਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਦਿਖਾਉਂਦਾ ਹੈ।
- 9) ਬਹੁਗੁਣੀ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 10) ਸਧਾਰਨ ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਦੋਂ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ?

ਪਾਠ-8 ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਚਿੱਤਰ-ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ, ਬਹੁਭੁੱਜ ਅਤੇ ਓਜਾਈਵ

- 1) ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਬਹੁਭੁੱਜ ਬਾਰੇ ਵਿਸਥਾਰਪੂਰਵਕ ਦੱਸੋ।
- 3) ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਵੱਕਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। ਉਦਾਹਰਣ ਵੀ ਦਿਉ।
- 4) ਸੰਚਈ ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਵੱਕਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 5) ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਿਆ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ, ਜਦੋਂ ਵਰਗ ਅੰਤਰ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ, ਨਾ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣ।

ਪਾਠ-9 ਰੇਖਾਈ ਗਰਾਫ : ਸਮਾ ਲੜੀਆਂ ਗਰਾਫ

- 1) ਕਾਲ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਗਰਾਫ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- 2) ਬਣਾਵਟੀ ਆਧਾਰ ਰੇਖਾ ਕੀ ਹੈ। ਚਿੱਤਰ ਸਾਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਕਾਲਿਕ ਲੜੀ ਗਰਾਫ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 4) ਗਰਾਫ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 5) ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- 6) ਇੱਕ ਤੱਥ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਦੋ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਤੱਥਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਪਾਠ-10 ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ ਅੰਕ ਗਣਿਤ ਮਾਧਿਆ

- 1) ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਸਾਧਾਂ ਦਾ ਉਲੇਖ ਕਰੋ।
- 2) ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਸੰਖਿਅਕੀ ਔਸਤ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹੈ।
- 4) ਸੰਖਿਅਕੀ ਔਸਤ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 5) ਸਮਾਂਤਰ ਮੱਧ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਵੀ ਦਿਓ।
- 6) ਅੰਕ ਗਣਿਤੀ ਮਾਧਿਆ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 7) ਸਰਲ ਅੰਕ ਗਣਿਤੀ ਮਾਧਿਆ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 8) ਭਾਰਿਤ ਅੰਕ ਗਣਿਤੀ ਮਾਧਿਆ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 9) ਸਰਲ ਅੰਕ ਗਣਿਤੀ ਮਾਧਿਆ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੱਸੋ।
- 10) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੜੀ ਖੰਡਿਤ ਅਤੇ ਅਖੰਡਿਤ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-11 ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ ਮਧਿਅਕਾ, ਬਹੁਲਕ

- 1) ਮਧਿਅਕਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਦੋ ਗੁਣਾਂ ਅਤੇ ਦੋ ਔਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਸਥਿਤੀ ਔਸਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਕੋਈ ਦੋ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸਥਿਤੀ ਔਸਤ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
- 4) ਮਧਿਅਕਾ (**median**) ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 5) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੜੀ, ਖੰਡਿਤ ਲੜੀ ਅਤੇ ਅਖੰਡਿਤ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਕਾ ਦੇ ਫਾਰਮੂਲੇ ਦੱਸੋ।
- 6) ਮਧਿਅਕਾ ਦੇ ਚਾਰ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 7) ਮਧਿਅਕਾ ਦੇ ਚਾਰ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 8) ਬਹੁਲਕ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। ਇਸ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 9) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਬਹੁਲਕ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 10) ਬਹੁਲਕ ਅਤੇ ਮਧਿਅਕਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।

ਪਾਰਟ - ਬੀ

ਭਾਰਤੀ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ (ਪੰਜਾਬ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ)

ਪਾਠ -12 ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

- 1) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸ਼ਾਸਨ ਦੇ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ?
- 2) ਅਲਪ ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 3) ਗਤੀਹੀਣ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਅਰਥ ਸਾਮੰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 5) ਘਿਸੀ ਹੋਈ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਖੰਡਿਤ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 7) ਸਾਮੰਤਵਾਦ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 8) ਪੂੰਜੀ ਆਧਾਰ ਉਦਯੋਗ ਅਤੇ ਪੂੰਜੀ ਮੂਲਕ ਖੇਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਦੱਸੋ?
- 9) ਪ੍ਰਬੰਧ ਏਜੰਸੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਟੈਰਿਫ ਨੀਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ ਅਤੇ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- 11) ਮੁਦਰਾ ਸਫ਼ੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਗੁਣ ਦੀ % ਦੱਸੋ।
- 12) ਮੁਢਲੇ ਖੇਤਰ, ਗੋਠ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਟਰਸ਼ਰੀ ਖੇਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-13 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ : ਪੰਜਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਧਾਰਣ ਟੀਚੇ

- 1) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਯੋਜਨਾ ਆਯੋਗ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ?
- 2) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਹੁਣ ਤੱਕ ਕਿੰਨੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਪੂਰੀਆਂ ਹੋ ਚੁੱਕੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਹੜੀ ਯੋਜਨਾ ਚੱਲ ਰਹੀ ਹੈ?
- 3) ਪੰਜਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਂ ਦਾ ਸਮਾ-ਕਾਲ ਕਿਹੜਾ ਸੀ? ਕੀ ਇਹ ਪੂਰੇ ਪੰਜ ਸਾਲ ਚੱਲੀ ਸੀ?
- 4) ਸਰਵਜਨਕ ਖੇਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਭਾਰਤੀ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦਾ ਕੰਮ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 6) ਸਮਾਜਵਾਦੀ ਸਮਾਜ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- 7) ਆਤਮ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 8) ਸੰਤੁਲਿਤ ਖੇਤਰੀ ਵਿਕਾਸ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 9) ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਉਦਾਰਵਾਦੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-14 ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਸਾਧਨ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਜਿਲ੍ਹੇ ਹਨ ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਖੇਤਰਫਲ ਕਿੰਨਾ ਹੈ ਅਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਖੇਤਰਫਲਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਚਾਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੇ ਸਾਧਨ ਲਿਖੋ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਕੁਲ ਖੇਤਰਫਲ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਹਿੱਸਾ ਖੇਤੀ ਅਧੀਨ ਹੈ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਪੁਨਰਗਠਨ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ?
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਕਤੀ ਸੋਮਿਆ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 7) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੌਣ ਪਾਣੀ ਤੋਂ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 8) ਵਣਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
- 9) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਬਿਜਲੀਕਰਣ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-15 ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨ

- 1) 1991 ਅਤੇ 2001 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਕੁੱਲ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਿੱਚ ਕੁਲ ਮਰਦਾਂ ਅਤੇ ਔਰਤਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੱਸੋ?
- 2) ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਘਣਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਘਣਤਾ ਦੱਸੋ।
- 3) ਇਸਤਰੀ-ਪੁਰਖ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਇਹ ਅਨੁਪਾਤ ਦੱਸੋ।
- 4) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸਾਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਨਾਲੋਂ ਵੱਧ ਹੈ ਜਾਂ ਘੱਟ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੀ ਦਰ ਨਾਲੋਂ ਘੱਟ ਹੈ ਜਾਂ ਵੱਧ ਅਤੇ ਕਿੰਨੀ ਹੈ?
- 6) ਸਾਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਲਿਖੋ।
- 7) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਘਣਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਏ?
- 8) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦਾ ਵਿਵਸਾਇਕ ਵੰਡ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੈ?

ਪਾਠ-16 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਫਸਲਾਂ ਦੱਸੋ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਖਾਧ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦੀਆਂ ਵਪਾਰਕ ਫਸਲਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖਰੀਫ ਅਤੇ ਹਾੜੀ ਦੀਆਂ ਫਸਲਾਂ ਦੱਸੋ?
- 7) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਸਾਧਨ ਦੱਸੋ?

- 8) ਵਪਾਰਕ ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 9) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਹ ਕਦੋਂ ਅਤੇ ਕਿਵੇਂ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਈ?
- 10) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- 11) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਖੇਤਰਫਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ?

ਪਾਠ-17 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਦੋ ਮੁੱਖ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗ ਕੇਂਦਰੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕਿੱਥੇ ਲਗਾਏ ?
- 3) ਲੁਧਿਆਣਾ ਜਿਲ੍ਹਾ ਕਿਹੜੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਲਈ ਮਸ਼ਹੂਰ ਹੈ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗ ਕਿਹੜੇ ਹਨ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦਾ ਕੇਂਦਰੀਕਰਨ ਕਿਹੜੇ ਜਿਲ੍ਹਿਆਂ ਵਿੱਚ ਹੋਇਆ?
- 7) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵੱਡੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਚਾਰ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?
- 8) ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਘਰੇਲੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਅੰਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਪਾਠ-18 ਸਰਬਜਨਕ -ਵਿੱਤ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਦੱਸੋ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਟੈਕਸ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਟੈਕਸ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸਤਮਕ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗੈਰ ਵਿਕਾਸਤਮਕ ਖਰਚੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

ਪਾਠ-19 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ।
- 2) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਰਣ-ਨੀਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 4) ਚੌਥੀ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਯੋਜਨਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ, ਸਿੰਚਾਈ ਅਤੇ ਖਣਿਜ ਉੱਤੇ ਕਿੰਨੀ ਰਾਸ਼ੀ ਖਰਚ ਕੀਤੀ ਗਈ?

7 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ - ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਹਿਚਾਣ

- 1) ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅਤੇ ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 2) ਐਡਮ ਸਮਿਥ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਲਈ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 4) ਕੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਕੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਕਲਾ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 6) ਲਾਰਡ ਰੋਬਿਨਜ਼ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 7) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਤਕ ਵਿਗਿਆਨ ਨਹੀਂ ਹੈ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-2 ਸਾਂਖਿਅਕੀ : ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅਰਥ, ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ

- 1) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 2) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇ ਸਮੱਗਰੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 4) “ਆਯੋਗ ਵਿਅਕਤੀ ਦੇ ਹੱਥ ਵਿੱਚ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਵਿਧੀਆਂ ਖਤਰਨਾਕ ਹੋਆਰ ਹਨ।” ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 5) ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆਤਮਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 6) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਿਤ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਉਪਕਰਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-3 ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸੰਕਲਨ

- 1) ਮੁੱਢਲੇ ਅਤੇ ਗੋਣ ਅੰਕੜਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 2) ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖੋਜ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 3) ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਅਤੇ ਅਨੁਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 4) ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਵਲੀ ਦੇ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 5) ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਤਰੱਟੀਆਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੋਮੇ ਦੱਸੋ।
- 6) ਭਾਰਤ ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਤੇ ਰਾਸਟਰੀ ਸੈਂਪਲ ਸਰਵੇ ਰਿਪੋਰਟ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਅੰਕੜੇ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?

ਪਾਠ-4 ਸੰਗਣਨਾਂ ਅਤੇ ਨਮੂਨਾ ਵਿਧੀਆਂ

- 1) ਦੈਵ ਨਿਆਦਰਸ਼ ਵਿਧੀ ਅਤੇ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਨਿਆਦਰਸ਼ ਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਫਰਕ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣਾ ਦਿਓ।
- 2) ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਜਰੂਰੀ ਤੱਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਦੈਵ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਅਤੇ ਸਤਰਿਤ ਯਾਦਇਛਕ ਸੈਂਪਲਿੰਗ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 4) ਨਮੂਨਾ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਯੋਗਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 5) ਦੈਵ ਨਮੂਨਾ ਅਤੇ ਉਦੇਸ਼ ਪੂਰਨ ਨਮੂਨਾ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 6) ਮਿਸ਼ਰਤ ਨਮੂਨਾ ਅਤੇ ਤਰਤੀਬ ਵਾਰ ਨਮੂਨੇ ਦੇ ਅਰਥ, ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-5 ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਵਿਵਸਥਿਤੀਕਰਣ

- 1) ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 2) ਵਧੀਆ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- 3) ਅਪਵਰਜੀ ਅਤੇ ਸਮਾਵੇਸ਼ੀ ਲੜੀਆਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 4) ਖੁੱਲੇ ਸਿਰੇ ਵਾਲੀਆਂ ਲੜੀਆਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਨ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5) ਵਰਗ ਅੰਤਰ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਲੜੀ, ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਲੜੀ ਅਤੇ ਆਵ੍ਰਿਤੀ ਵੰਡ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਪਾਠ-6 ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਸਾਰਣੀਅਨ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ

- 1) ਸਾਰਣੀ ਅਤੇ ਸਾਰਣੀਅਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 2) ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਸਾਰਣੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰਣੀਅਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 4) ਸਾਰਣੀਅਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ।
- 5) ਉਦੇਸ਼ ਅਨੁਸਾਰ, ਮੌਲਿਕਤਾ ਅਨੁਸਾਰ ਅਤੇ ਰਚਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਸਾਰਣੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

ਪਾਠ-7 ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਚਿੱਤਰੀ ਪੇਸ਼ੀਕਰਨ : ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਵ੍ਰਿਤ ਚਿੱਤਰ

- 1) ਦੰਡ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- 2) ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੇ ਲਾਭਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੰਨਸੰਖਿਆ ਦਿੱਤੀ ਹੈ। ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਤੁਤ ਕਰੋ

ਜਨਸੰਖਿਆ (ਕਰੋੜ) 36.1 43.8 54.8 68.4 84.4 98.6

4) ਰਾਸਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵੱਖ-2 ਖੇਤਰਾਂ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਈ ਚਾਰਟ ਬਣਾਉਂ?

ਖੇਤਰ	ਰਾਸਟਰੀ ਆਮਦਨ % ਹਿੱਸਾ
ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ	37.41
ਸੈਕੰਡਰੀ	23.48
ਸੇਵਾਵਾਂ	<u>39.11</u>
	<u>100.00</u>

ਪਾਠ-8 ਆਵਿੱਤੀ ਚਿੱਤਰ : ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ, ਬਹੁਭੁਜ ਅਤੇ ਤੋਰਣ ਵੱਕਰ (ਉਜਾਈਵ)

- 1) ਆਵਿੱਤੀ ਆਇਤ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਆਵਿੱਤੀ ਬਹੁਭੁਜ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 2) ਆਵਿੱਤੀ ਬਹੁਭੁਜ ਅਤੇ ਆਵਿੱਤੀ ਵੱਕਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ।
- 3) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਆਵਿੱਤੀ ਆਇਤ ਅਤੇ ਆਵਿੱਤੀ ਵੱਕਰ ਬਣਾਓ।

ਦੈਨਿਕ ਵੇਤਨ (ਰੁ:)	50-60	60-70	70-80	80-90	90-100	100-110
ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ	8	12	55	60	46	20

ਪਾਠ-9 ਰੇਖਾਈ ਗਰਾਫ ਜਾਂ ਸਮਾਂ ਲੜੀਆਂ ਗਰਾਫ

- 1) ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੱਸੋ।
- 2) ਚਿੱਤਰਮਈ ਅਤੇ ਬਿੰਦੂ ਰੇਖਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।
- 3) ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਬਣਾਉਣੇ ਸਮੇਂ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਨਿਯਮ ਦੱਸੋ।
- 4) ਬਿੰਦੂ ਰੇਖਾ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-10 ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ-ਅੰਕ-ਗਣਿਤ ਮਾਧਿਆ

- 1) ਔਸਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 2) ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਮਾਪ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ।
- 3) ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ ਦੀ ਅਰਥ ਸਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਵੀ ਦੱਸੋ।
- 4) ਸਾਖਿਅਕੀ ਮਾਧਿਆ ਨੂੰ ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦਾ ਸਭ ਤੋਂ ਵਧੇਰੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਹੋਣ ਵਾਲਾ ਮਾਪ ਦੰਡ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 5) ਸਮਾਂਤਰ ਮੱਧ ਪਤਾ ਕਰੋ?

ਲੜੀ ਨੰ:	1	2	3	4	5	6
ਜੋਤਾਂ ਭੂਮੀ ਦੀਆਂ	5	10	15	20	25	30

ਪਾਠ-11 ਕੇਂਦਰੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਮਾਪ-ਮਧਿਅਕਾ ਅਤੇ ਬਹੁਲਕ

- 1) ਬਹੁਲਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਲਾਭ, ਹਾਨੀਆਂ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਖੰਡਿਤ ਅਤੇ ਅਖੰਡਿਤ ਲੜੀ ਵਿੱਚ ਮਧਿਅਕਾ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਾਲਪਿਕ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਾਓ?
- 3) ਆਮਦਨ ਦੀ ਮਧਿਅਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ?

ਆਮਦਨ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ	0-500	500-1000	1000-1500	1500-2000	2000-2500
ਸੰਖਿਆ	4	6	10	5	3

4) ਸੱਤ ਕਾਮਿਆਂ ਦੀ ਉਮਰ ਦੀ ਮਧਿਅਕਾ ਪਤਾ ਕਰੋ?

1	2	3	4	5	6	7
40	42	38	45	50	52	55

ਪਾਠ-12 ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

- 1) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 2) ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਦੀ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਰ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 3) ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕਿਵੇਂ ਲੰਗੜੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਸੀ?
- 4) ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸਮੇਂ ਵਪਾਰ ਅਤੇ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਹਾਲਤ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- 5) ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤ ਦੇ ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- 6) ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਦੇ ਸਮੇਂ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਅਲਪ ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਸੀ? ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-13 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ : ਪੰਜਸਾਲਾ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਸਾਧਾਰਣ ਟੀਚੇ

- 1) ਭਾਰਤੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਪੰਜ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵੇਰਵਾ ਦਿਉ।
- 2) ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?
- 3) ਭਾਰਤੀ ਆਯੋਜਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 4) ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਫਲ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਚਾਰ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।
- 5) ਦਸਵੀਂ ਪੰਜ ਸਾਲਾਂ ਯੋਜਨਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 6) ਯੋਜਨਾਂ ਆਯੋਗ ਨੇ ਭਵਿੱਖ ਸਬੰਧੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕੀ ਯਤਨ ਕੀਤੇ ?
- 7) ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਅਤੇ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-14 ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਭੌਤਿਕ ਸਾਧਨ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਭੂਗੋਲਿਕ ਸਥਿਤੀ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 2) ਉਪ ਪਹਾੜੀ ਖੇਤਰ ਉੱਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 3) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਪੋਣ-ਪਾਣੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 4) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਜੰਗਲ ਨੀਤੀ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਕਰੋ।
- 5) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜੰਗਲਾਂ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖਣਿਜ ਅਤੇ ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 7) ਭੂਮੀ ਉਪਭੋਗ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਭੂਮੀ ਉਪਭੋਗ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- 8) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਰੋਪੜ ਤਾਪ ਬਿਜਲੀ ਘਰ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 9) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਪਾਣੀ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 10) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਵਰਖਾ ਸਬੰਧੀ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਪਾਠ-15 ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮਨੁੱਖੀ-ਸ਼ਕਤੀ ਸਾਧਨ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸ਼ਹਿਰੀਕਰਣ ਦੀ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਕਿਉਂ ਵੱਧ ਰਹੀ ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਅਬਾਦੀ ਦੀ ਕਿੱਤੇ ਵਾਰ ਵੰਡ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਵਾਧਾ ਦਰ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦਾ ਸਾਖਰਤਾ ਅਨੁਪਾਤ 1981 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਤੇ 1991 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਬਦਲਿਆ ਹੈ?
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਜਨਸੰਖਿਆ ਦੀ ਪੇਸ਼ਾਵਰ ਵੰਡ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 7) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਘਣਤਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-16 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਮੁੱਖ ਖੇਤਰ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਹਰੀ ਕ੍ਰਾਂਤੀ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਗਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਦੀ ਉਤਪਾਦਕਤਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਹੈ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਖੇਤਰਫਲ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹਨ?
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਸਿੰਚਾਈ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 7) ਪੰਜਾਬ ਨੂੰ ਖੇਤੀ ਪ੍ਰਧਾਨ ਰਾਜ ਕਿਉਂ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 8) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਚਰਚਾ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-17 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ ਦੀ ਕਿਉਂ ਲੋੜ ਹੈ?
- 2) ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਕਿਤੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 3) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਮੁੱਖ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਦਰਮਿਆਨੀ ਪੱਧਰ ਦੇ ਉਦਯੋਗ ਦੱਸੋ।
- 4) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਨਵੀਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਲਿਖੋ।
- 6) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਢਾਂਚੇ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-18 ਸਰਬਜਨਕ ਵਿੱਤ

- 1) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਸੋਮੇ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦਾ ਖਰਚ ਦਾ ਢਾਂਚਾ ਕਿਹੋ ਜਿਹਾ ਹੈ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਮੱਦਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਉੱਤੇ ਸੰਖੇਪ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਗੈਰ ਕਰ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸੋਮੇ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?

ਪਾਠ-19 ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦੇ ਟੀਚਿਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 3) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 4) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀ ਰਣਨੀਤੀ ਦੇ ਲੱਛਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਪੰਜਾਬ ਦੇ ਆਰਥਿਕ ਨਿਯੋਜਨ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਕਮੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

1 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਅਪਕਿਰਣ ਦੇ ਮਾਪ

- 1) ਮਾਧਿਆ ਵਿਚਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 2) 'ਅਪਕਿਰਣ' ਪੱਦ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਉ।
- 3) ਵਿਸਥਾਰ ਗੁਣਾਂਕ ਦਾ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ।
- 4) ਚਤੁਰਥਕ ਵਿਚਲਨ ਦਾ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ।
- 5) ਮਾਧਿਆ ਵਿਚਲਨ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ।
- 6) ਮਾਧਿਆ ਵਿਚਲਨ ਦੇ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-2 ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ

- 1) ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ।
- 3) ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਲਿਖੋ।
- 4) ਬਿਖਰੇ ਬਿੰਦੂ ਚਿੱਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 5) ਸਹਿ-ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ।

ਭਾਗ-3 ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ-ਅੰਕ

- 1) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਇੱਕ ਸਮੱਸਿਆ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਦਾ ਇੱਕ ਲਾਭ ਲਿਖੋ।
- 4) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਦੀ ਇੱਕ ਸੀਮਾ ਲਿਖੋ।
- 5) ਸਾਧਾਰਣ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਕੀ ਹੈ।
- 6) ਭਾਰਿਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਕੀ ਹੈ।
- 7) ਲਾਸਪੀਅਰ ਵਿਧੀ ਦਾ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ।
- 8) ਪਾਸਚੇ ਵਿਧੀ ਦਾ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ।
- 9) ਫਿਸ਼ਰ ਵਿਧੀ ਦਾ ਸੂਤਰ ਦੱਸੋ।
- 10) ਬੋਕ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਕੀ ਹੈ।
- 11) ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

4. ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਰਚਨਾ

- 1) ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਕਰੋਗੇ।
- 2) ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਰਚਨਾ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਸਾਂਖਿਅਕੀ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਅਧਿਐਨ ਕਰੋਗੇ।
- 3) ਕਿਹੜੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਅਧਿਐਨ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਸਿੱਟੇ ਨਿਕਾਲਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

(ਪੰਜਾਬ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨਾਲ)

5. ਖੇਤੀ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ

- 1) ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 2) ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦੀ ਇੱਕ ਗੱਲ ਲਿਖੋ।
- 3) ਭਾਰਤੀ ਖੇਤੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਨ ਲਈ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰ ਇੱਕ ਤਕਨੀਕ ਲਿਖੋ।
- 4) ਛੁਪੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੈ।
- 5) ਨਵੀਂ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਰਣਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ।
- 6) ਯੰਤਰੀਕਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 7) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਕਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਕਿੰਨਾ ਹੈ।
- 8) ਭਾਰਤ ਦਾ ਮੁੱਖ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦ ਕੀ ਹੈ।
- 9) ਪੰਜਾਬ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਨ ਦੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਕਾਰਨ ਕੀ ਹਨ?
- 10) ਖੇਤੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਵਿੱਤ ਵਿੱਚ ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ?

6. ਉਦਯੋਗ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- 1) ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆ ਲਿਖੋ।
- 4) ਸੰਤੁਲਿਤ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਬਿਮਾਰ ਕਪੜਾ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੀ ਦੁਬਾਰਾ ਸਥਾਪਨਾ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਬਣਾਈ ਗਈ ਹੈ।
- 6) ਬਿਮਾਰ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਉੱਚਤਮ ਸੰਸਥਾ ਹੈ?
- 7) ਭਾਰਤੀ ਮਾਨਕ ਬਿਊਰੋ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਸ ਲਈ ਕੀਤੀ ਗਈ?

7. ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ

- 1) ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਹੈ।
- 3) ਉਦਯੋਗਿਕ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਨਵੀਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਲਿਖੋ।
- 5) 1956 ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਵਿੱਚ ਪਹਿਲੇ ਵਰਗ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਨੂੰ ਰੱਖਿਆ ਗਿਆ?
- 6) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਅਧਿਨਿਯਮ ਕਿਸ ਨਾਲ ਬਣਾਇਆ?

8. ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ

- 1) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 3) ਨਿਰਯਾਤਾਂ ਅਤੇ ਆਯਾਤਾਂ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 4) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਪਰਿਮਾਪ ਤੋਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ।
- 5) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਕੀ ਹੈ।
- 6) ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰਯਾਤ ਅਤੇ ਆਯਾਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 7) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾ ਦੱਸੋ।
- 8) 1947-48 ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਦਾ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦਾ ਪਰਿਮਾਣ ਕੀ ਸੀ?

9. ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ 1991 ਤੋਂ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 2) ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀ ਲੋੜ ਲਿਖੋ।
- 3) ਉਦਾਰੀਕਰਣ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਨਿੱਜੀਕਰਣ ਕੀ ਹੈ।
- 5) ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਣ ਕੀ ਹੈ।
- 6) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 7) ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਤਿੰਨ ਘਟਕ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 9) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?

10. ਗਰੀਬੀ

- 1) ਗਰੀਬੀ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਲਿਖੋ।
- 3) ਸਾਪੇਖ ਗਰੀਬੀ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਨਿਰਪੇਖ ਗਰੀਬੀ ਕੀ ਹੈ।
- 5) ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 6) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਗਣਨਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ।

7) ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਤੋਂ ਥੱਲੇ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ ਕਿਸ ਰਾਜ ਵਿੱਚ ਸੱਭ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੈ?

11. ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ : ਪੇਂਡੂ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਸਾਖ ਸੁਵਿਧਾ

- 1) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਸਾਖ ਦੇ ਗ਼ੈਰ-ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 2) ਭੂਮੀ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ ਕੀ ਹੈ?
- 3) ਪੇਂਡੂ ਸਾਖ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਨਾਬਾਰਡ ਸਥਾਪਿਤ ਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਸੀ?
- 5) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਸਾਖ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਕੀ ਹੈ?
- 6) ਕਿਸਾਨ ਕ੍ਰੈਡਿਟ ਕਾਰਡ ਯੋਜਨਾ ਕੀ ਹੈ?
- 7) ਅਲਪਕਾਲੀਨ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਮਿਆਦ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨਾਂ ਲਈ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 8) ਪੇਂਡੂ ਵਿੱਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸ੍ਰੋਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 9) ਖੇਤਰੀ ਪੇਂਡੂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਦੋਂ ਹੋਈ ਸੀ?

12. ਪੇਂਡੂ ਵਪਾਰ

- 1) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦਾ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।
- 2) ਵਿਕਰੀ ਯੋਗ ਅਧਿਕਾਯ ਕੀ ਹੈ।
- 3) ਅਨਿਯਮਿਤ ਮੰਡੀਆਂ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਨਿਯਮਿਤ ਮੰਡੀਆਂ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ।
- 5) ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਪਨਣ ਕੀ ਹੈ।
- 6) ਤੋਲ ਅਤੇ ਮਾਪ ਦੇ ਮਾਨਕੀਕਰਣ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 7) ਰਾਜ ਖੇਤੀ ਵਿਕਰੀ ਮੰਡਲਾਂ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਨ੍ਹਾਂ ਰਾਜਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?
- 8) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੇ ਸੰਗ੍ਰਿਹ ਲਈ ਪਿੰਡਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਗੋਦਾਮ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੀ ਸੰਸਥਾ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ?

13. ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

- 1) ਸਮਾਜਿਕ ਆਧਾਰਭੂਤ ਸੰਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਘਟਕ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 2) 2001 ਦੀ ਜਨਗਣਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਲੋਕ ਪੜ੍ਹੇ-ਲਿਖੇ ਹਨ?
- 3) ਮੁੱਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਸਿਹਤ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ।
- 5) ਮੌਤ ਦਰੁ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕਿਉਂ ਆਈ।
- 6) ਮਨੁੱਖੀ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 7) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਹਿਲਾ ਜੀਵਨ-ਅਵਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ ਸਰਵਜਨਿਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਇੱਕ ਆਫਤ ਕਿਉਂ ਹੈ?
- 9) ਚਿਕਿਤਸਾ ਦੀ ਭਾਰਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ-ਕਿਹੜੀ ਚਿਕਿਤਸਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ?

14. ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ

- 1) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 2) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਮੁੱਖ ਪਹਿਲੂ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ।
- 4) ਛੁਪੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 5) ਮੌਸਮੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੈ?
- 6) ਉਦਯੋਗਿਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੈ।
- 7) ਸਰੰਚਨਾਤਮਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੈ।
- 8) ਚੱਕਰੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਕੀ ਹੈ।
- 9) 'ਸਹਿਭਾਗਤਾ ਦੀ ਦਰੁ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 10) ਸਾਧਾਰਣ ਪੱਧਰ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

15. ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਉਨੱਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 2) ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 3) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ।
- 4) ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਹਰਿਤ ਲੇਖਾਂਕਨ ਦਾ ਕੀ ਮੰਤਵ ਹੈ?
- 6) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।

16. ਪਰਿਆਵਰਣ ਅਤੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਗਿਰਾਵਟ

- 1) ਪਰਿਆਵਰਣ ਕੀ ਹੈ।
- 2) ਪਰਿਆਵਰਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਲਿਖੋ।
- 3) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਪਰਿਆਵਰਣ ਪਤਨ ਕੀ ਹੈ।
- 5) ਭੂਮੀ ਦੇ ਪਤਨ ਹੋਣ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਣ ਹੈ?
- 6) ਸ਼ੁੱਧ ਪਰਿਆਵਰਣ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 7) ਪਰਿਆਵਰਣ ਪਤਨ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ।
- 8) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਤਿੰਨ ਰੂਪ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

4 ਨੰਬਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਅਪਕਿਰਣ ਦੇ ਮਾਪ

- 1) ਅਪਕਿਰਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਇਸ ਦੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਉਦੇਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 2) ਅਪਕਿਰਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਮਾਪ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 3) ਅਪਕਿਰਣ ਗਿਆਨ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਲਿਖੋ?
- 4) ਵਿਸਥਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਿਖੋ।
- 5) ਵਿਸਥਾਰ ਗੁਣਾਂਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਿਖੋ?
- 6) ਚਤੁਰਥਕ ਵਿਚਲਣ ਗੁਣਾਂਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- 7) ਮੱਧ ਵਿਚਲਣ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਿਖੋ।
- 8) ਮੱਧ ਵਿਚਲਣ ਦਾ ਗੁਣਾਂਕ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 9) ਪ੍ਰਮਾਪ ਵਿਚਲਣ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- 10) ਵਿਚਰਣ ਗੁਣਾਂਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਫਾਰਮੂਲਾ ਲਿਖੋ?

ਪਾਠ-2 ਸਹਿ ਸਬੰਧ

- 1) ਸਹਿ ਸਬੰਧ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਇਸ ਨੂੰ ਗਿਆਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਢੰਗ ਦੱਸੋ।
- 2) ਸਹਿ ਸਬੰਧ ਕਿੰਨੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਸਹਿ ਸਬੰਧ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਵਰਤੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ?
- 4) ਸਹਿਸਬੰਧ ਦੇ ਪਰਿਮਾਣ (Degree) ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 5) ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਦੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ ਅੰਤਰ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
- 6) ਕਾਰਲ ਪੀਅਰਸਨ ਸਹਿ ਸਬੰਧ ਗੁਣਾਂਕ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 7) ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਵਿਧੀ ਦੇ ਗੁਣ ਹਨ?
- 8) ਕਾਰਲਪੀਅਰਸਨ ਵਿਧੀ, ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਵਿਧੀ ਨਾਲੋਂ ਕਿਵੇਂ ਭਿੰਨ ਹੈ?

ਪਾਠ-3 ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ-ਅੰਕ

- 1) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
  - 2) ਆਧਾਰ ਸਮਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਚੋਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
  - 3) ਸਰਲ ਸਮੂਹੀਕਰਣ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਕਿਵੇਂ ਤਿਆਰ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?
  - 4) ਸਰਲ ਸਮੂਹੀਕਰਣ ਵਿਧੀ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਔਗੁਣ ਲਿਖੋ?
  - 5) ਸਾਧਾਰਣ ਅਤੇ ਭਾਰਿਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
  - 6) ਮੁਲ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ?
  - 7) ਭਾਰਿਤ ਔਸਤ ਮੁਲ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿਧੀ ਕੀ ਹੈ?
  - 8) ਉਪਭੋਗਤਾ ਮੁੱਲ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਜਾਂ ਜੀਵਨ ਨਿਰਵਾਹ ਲਾਗਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
  - 9) ਥੋਕ ਕੀਮਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
  - 10) ਉਦਯੋਗਿਕ ਉਤਪਾਦਨ ਮਾਪ ਦੇ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਕਿਸ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
  - 11) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਪਤਾ ਕਰੋ (1994 ਆਧਾਰ ਸਾਲ ਮੰਨ ਕੇ)
1994 ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ	ਏ	ਬੀ	ਸੀ	ਡੀ	ਈ
2005 ਦੀਆਂ ਕੀਮਤਾਂ	80	60	20	10	6

ਪਾਠ-4 ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਦੀ ਰਚਨਾ

- 1) ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਤਿਆਰ ਕਰੋ?

ਏ) ਵਿਦਿਅਕ ਸੰਸਥਾ ਦਾ ਜਨ-ਅੰਕੜਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।

ਬੀ) ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਭੋਗਤਾ ਚੇਤਨਾਂ।
- 2) ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਭੋਗਤਾ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸਬੰਧੀ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ।
- 3) ਸ਼ਹਿਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਉਪਭੋਗਤਾ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਸਬੰਧੀ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠਾ ਕਰਨਾ।
- 4) ਸਾਰਾ ਸਾਲ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਦੀਆਂ ਸ਼ਬਦੀਆਂ ਦਾ ਸ਼ਬਦੀ ਮੰਡੀ ਵਿੱਚੋਂ ਜਾ ਕੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਮੁੱਲਾਂ ਦਾ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨਾ।
- 5) ਵਸਤੂਆਂ ਖਰੀਦ ਦੇ ਸਮੇਂ ਬਿੱਲ ਪ੍ਰਾਪਤ ਅਤੇ ਵੈਟ ਸਬੰਧੀ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨਾ।
- 6) ਸਹਿਕਾਰੀ ਦੁੱਧ ਸਭਾ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
- 7) ਕੁਲ 50 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਢਾਂਚੇ, ਉਮਰ ਫੰਡ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
- 8) ਧੰਦੇ ਦੀ ਚੋਣ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
- 9) ਪਿੰਡਾਂ ਦੇ ਫਸਲੀ ਢਾਂਚੇ ਸਬੰਧੀ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
- 10) ਉਦਮੀਆਂ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਧੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸਰਵੇਖਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ।

- 11) ਅਮੀਰ ਕਿਸਾਨਾਂ ਅਤੇ ਗਰੀਬ ਕਿਸਾਨਾਂ ਬਾਰੇ ਅੰਕੜੇ ਇਕੱਠੇ ਕਰਕੇ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ।
- 12) ਆਧੁਨਿਕ ਸਹੂਲਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਬਾਇਲ ਅਤੇ ਟੈਲੀਫੋਨ ਵਰਗੇ ਸੰਚਾਰ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਸਬੰਧੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ।
- 13) ਆਪਣੇ ਆਂਢ ਗੁਆਂਢ ਦੇ 25 ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ 6-14 ਸਾਲ ਦੇ ਪੜ੍ਹਨ ਤੇ ਨਾ ਪੜ੍ਹਨ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕਰਨੀ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੋਈ ਵੀ ਪ੍ਰਾਜੈਕਟ ਰਿਪੋਰਟ ਤਿਆਰ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ।

ਪਾਰਟ - ਬੀ

ਭਾਰਤੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ

ਪਾਠ-5 ਖੇਤੀ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ

- 1) ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਖੇਤੀ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਮਹੱਤਵ ਲਿਖੋ?
- 2) ਭਾਰਤ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਨਾਲ ਕਿੰਨੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 3) ਖੇਤੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਨ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?
- 4) ਖੇਤੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਨ ਲਈ ਮਨੁੱਖੀ ਤੱਤ ਕਿਵੇਂ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ?
- 5) ਖੇਤੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਨ ਲਈ ਤਕਨੀਕੀ ਤੱਤ ਕਿਵੇਂ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ?
- 6) ਸਾਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ,
- 7) ਖੇਤੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਨ ਦੇ ਸੁਧਾਰ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਉਪਾਅ ਲਿਖੋ?
- 8) ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਨਵੀਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਕਿਵੇਂ ਸਹਾਇਕ ਹੈ?
- 9) ਵਧੇਰੇ ਫਸਲਾਂ ਉਗਾਉਣਾ (Multiple cropping) ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਖੇਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 11) ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਰਨ ਲਈ ਸੰਸਥਾਗਤ ਉਪਾਅ ਕਿਵੇਂ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹਨ?

ਪਾਠ-6 ਉਦਯੋਗ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- 1) ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਨੂੰ ਵਿਆਪਕ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਉਚੇਰੇ ਜੀਵਨ ਪੱਧਰ ਦੀ ਕੁੰਜੀ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਿਵੇਂ?
- 2) ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਭਾਰਤ ਦੀ ਘੱਟ ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਉੱਨਤੀ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਪਹਿਲੂ ਲਿਖੋ?
- 4) ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 5) ਉਤਪਾਦਨ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਜਿੰਮੇਵਾਰ ਹੈ?
- 6) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 7) ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਿਛੜੇਪਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ?
- 8) ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਸੁਝਾਵਾਂ ਦਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਿਵਰਨ ਦਿਓ?

ਪਾਠ-7 ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ

- 1) ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਇਕ ਅਲਪਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ।
- 3) 1948 ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- 4) ਨਵੀਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਕਦੋਂ ਬਣਾਈ ਗਈ? ਇਸ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਸੀ?
- 5) ਨਵੀਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ?
- 6) ਉਦਯੋਗਿਕ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਉਦਯੋਗਿਕ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹਨ?
- 8) ਲਾਜ਼ਮੀ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਪਾਠ-8 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ

- 1) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਇੰਜਣ ਹੈ-ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- 2) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਮਹੱਤਵ ਦੱਸੋ?
- 3) ਭਾਰਤੀ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- 4) ਭਾਰਤ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਨਿਰਯਾਤ ਦੱਸੋ?
- 5) ਭਾਰਤ ਦੇ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਆਯਾਤ ਦੱਸੋ?
- 6) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਵਿੱਚੋਂ ਕੀ ਤਬਦੀਲੀ ਆਈ ਹੈ?
- 8) ਆਜ਼ਾਦੀ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਆਈ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 9) ਨਿਰਯਾਤ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਆਯਾਤ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੇ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਹੋਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?

ਪਾਠ-9 ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ 1991 ਤੋਂ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਸਾਲ 1991 ਵਿੱਚ ਆਰਥਿਕ ਸ਼ੁਕਟ ਕੀ ਸੀ?

- 3) ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ?
- 4) ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 5) ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਨਿਜੀਕਰਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- 7) ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 9) ਉਦਾਰੀਕਰਨ ਅਤੇ ਨਿਜੀਕਰਨ ਵਿਚਕਾਰ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 10) ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ?
- 11) (WTO) ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 12) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਸੁਧਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਪਾਠ-10 ਗਰੀਬੀ

- 1) ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਸਾਪੇਖ ਗਰੀਬੀ ਕੀ ਹੈ?
- 3) ਨਿਰਪੇਖ ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 4) ਨਿਰਪੇਖ ਅਤੇ ਸਾਪੇਖ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ?
- 5) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਹਟਾਉਣ ਲਈ ਤਿੰਨ ਮੁੱਖ ਸੁਝਾਓ ਦਿਓ?
- 6) ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਆਮਦਨ ਦੀ ਅਸਮਾਨਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਨਸੰਖਿਆ ਵਾਧੇ ਤੇ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਨਾ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?
- 9) ਗਰੀਬੀ ਦੇ ਕੁਚੱਕਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਗਰੀਬੀ ਨੂੰ ਖਤਮ ਕਰਨ ਲਈ ਸਵੈ-ਰੋਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹਨ?
- 11) ਨਿਯੁਨਤਮ ਲੋੜ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

ਪਾਠ-11 ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ : ਪੇਂਡੂ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਸ਼ਾਖ ਸੁਵਿਧਾ

- 1) ਪੇਂਡੂ ਸ਼ਾਖ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਉਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਪੇਂਡੂ ਸ਼ਾਖ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰੋ?
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪੇਂਡੂ ਸ਼ਾਖ ਦੇ ਕਿਹੜੇ ਸ੍ਰੋਤ ਹਨ?
- 4) ਭਾਰਤ ਕਿਸਾਨ ਦੀ ਸ਼ਾਖ ਸਬੰਧੀ ਲੋੜ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਹਿੱਸਿਆ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 5) ਗੈਰ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸ੍ਰੋਤਾਂ ਦਾ ਖੇਤੀ ਸ਼ਾਖ ਵਿੱਚ ਰੋਲ ਹੈ।
- 6) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਤੀ ਅਤੇ ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ ਬੈਂਕ (NABARD) ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕਿਉਂ ਕਰਨੀ ਪਈ?
- 7) ਖੇਤੀ ਸ਼ਾਖ ਦੀਆਂ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 8) ਖੇਤੀ ਸ਼ਾਖ ਦੀਆਂ ਤਰੁੱਟੀਆਂ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।
- 9) ਖੇਤੀ ਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸ਼ਾਖ ਦੇਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਰਹੀ ਹੈ।
- 10) ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕਾਰਣ ਲਿਖੋ।
- 12) ਕਿਸਾਨ ਸ਼ਾਖ ਕਾਰਡ ਯੋਜਨਾ ਕਦੋਂ ਚਾਲੂ ਕੀਤੀ ਗਈ। ਇਸ ਦੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ।
- 13) ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਮਾੜੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 14) ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹਲ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਓ ਦਿਓ?

ਪਾਠ-12 ਪੇਂਡੂ ਵਪਾਰ

- 1) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ?
- 2) ਵਿਕਰੀਯੋਗ ਅਧਿਕਾਰ (Marketable surplus) ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਨਿਯਮਿਤ ਮੰਡੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕੰਮ ਦੱਸੋ।
- 4) ਖੇਤੀ ਮੰਡੀ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 5) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਵਿਕਰੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਸਰਕਾਰੀ ਉਪਾਅ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।
- 6) ਅਨਿਯਮਿਤ ਮੰਡੀ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ।
- 7) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਸਟੋਰੇਜ (ਸੰਗ੍ਰਹਿ) ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- 8) ਕੀਮਤ ਸਮਰਥਨ(ਮੁੱਲ) ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 9) ਸਹਿਕਾਰੀ (Cooperative Marketing) ਦਾ ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ?
- 10) ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਪਨਣ ਸਮਿਤੀਆਂ ਦੀ ਉਪਲੱਭਦੀਆਂ ਕੀ ਹਨ।
- 11) ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਪਨਣ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।

ਪਾਠ13 ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਬੰਧਤਾ

- 1) ਸਿਹਤ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਆਧਾਰ ਭੂਤ ਸਰੰਚਨਾ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ।
- 2) ਸਿਹਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?
- 3) ਸਮਾਜਿਕ ਆਧਾਰ ਭੂਤ ਸਰੰਚਨਾ ਕੀ ਹੈ।
- 4) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਵਾਸਥ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ?
- 5) ਸਰਬਜਨਕ ਸਿਹਤ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਤੱਤ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?
- 6) ਭਾਰਤੀ ਚਿਕਿਤਸਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- 7) ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਵਾਲੇ ਲੋਕਾਂ ਲਈ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀਆਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਉਪਲੱਭਯ ਹਨ?

- 8) ਉਦਯੋਗੀਕਰਨ ਦਾ ਸਿਹਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਿਆ?
- 9) ਸਮਾਜਕ ਅਧਾਰਿਕ ਸੰਰਚਨਾ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਮੀਆਂ ਹਨ।
- 10) ਸੁਤੰਤਰਤਾ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਪਿੱਛੋਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦਾ ਕਿੰਨਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋਇਆ।

ਪਾਠ-14 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ

- 1) ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- 2) ਮਜਦੂਰ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਮਜਦੂਰ ਸ਼ਕਤੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਕਿਹੋ ਜਿਹੀ ਹੈ?
- 3) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਅਲਪ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ ?
- 4) ਅਲਪ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਕਿਰਤ ਪੁਰਤੀ , ਕਿਰਤ ਬਲ ਤੋਂ ਕਿਵੇ ਵੱਖ ਹੈ?
- 6) ਸਮਾਨ ਪੱਧਰ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 7) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰੋ।
- 8) ਛਿਪੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- 9) ਮੌਸਮੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- 10) ਸਰੰਚਨਾਤਮਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਕੀ ਸਥਿਤੀ ਹੈ,
- 11) ਸੰਰਚਨਾਤਮਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 12) ਸੰਘਰਸ਼ਾਤਮਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 13) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਕੋਈ ਤਿੰਨ ਕਾਰਣ ਲਿਖੋ?
- 14) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ?
- 15) ਚੱਕਰੀ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ-ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

ਪਾਠ-15 ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਉੱਨਤੀ ਦਾ ਆਧਾਰ ਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ?
- 2) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- 4) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ?
- 5) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 6) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 7) ਸ਼ੁੱਧ ਬੱਚਤਾਂ ਰਾਹੀਂ ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 8) ਜੀਵਨ ਦੀ ਗੁਣਵੱਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 9) ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਅਤਿਅਧਿਕ ਉਪਯੋਗ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?
- 10) ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਉਪਯੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਕੀ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਪਾਠ-16 ਪਰਿਆਵਰਣ ਅਤੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਗਿਰਾਵਟ

- 1) ਪਰਿਆਵਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਪਰਿਆਵਰਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 3) ਪਰਿਆਵਰਣ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 4) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ, ਇਹ ਕਿੰਨੀ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 5) ਹਵਾ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨਾਲ ਸਾਡਾ ਜੀਵਨ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 6) ਜਲ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਕਿਵੇਂ ਘਾਤਕ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 7) ਸ਼ੋਰ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦਾ ਸਾਡੀ ਕਾਰਜਕੁਸ਼ਲਤਾ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 8) ਵਣ ਵਿਨਾਸ਼ ਨਾਲ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 9) ਵਣ ਰੋਪਣ ਵੱਲੋਂ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਵੱਲੋਂ ਕੀ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ?
- 10) ਭੂਮੀ ਦੇ ਪਤਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਪਰਿਆਵਰਣ ਪਤਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 12) ਪਰਿਆਵਰਣ ਪਤਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?
- 13) ਪਰਿਆਵਰਣ ਸਰੰਖਣ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓਗੇ।

7 ਨੰਬਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਅਪਕਿਰਣ ਦੇ ਮਾਪ

- 1) ਅਪਕਿਰਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਅਪਕਿਰਣ ਗਿਆਤ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੱਸੋ?
- 2) ਪ੍ਰਸਾਪ ਵਿਚਲਨ ਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ?
- 3) ਚਤੁਰਥਕ ਵਿਚਲਨ ਪਤਾ ਕਰੋ

X	0-10	10-20	20-30	30-40	40-50	50-60
---	------	-------	-------	-------	-------	-------

Y	4	8	5	4	9	10
---	---	---	---	---	---	----

- 4) ਮਾਧਿਆ ਤੋਂ ਮੱਧ ਵਿਚਲਨ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਗੁਣਾਂਕ ਪਤਾ ਕਰੋ

X	5	10	15	20	25	30	35	40
---	---	----	----	----	----	----	----	----

Y	16	32	36	44	28	18	12	14
---	----	----	----	----	----	----	----	----

- 5) ਮਾਧਿਆ ਤੋਂ ਮੱਧ ਵਿਚਲਨ ਅਤੇ ਉਸ ਦਾ ਗੁਣਾਂਕ ਪਤਾ ਕਰੋ?

X	5	6	7	8	9	10	11	12	13
---	---	---	---	---	---	----	----	----	----

Y	4	5	6	7	8	9	10	11	12
---	---	---	---	---	---	---	----	----	----

- 6 ਪ੍ਰਤੱਖ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਪ੍ਰਸਾਪ ਵਿਚਲਨ ਪਤਾ ਕਰੋ(ਅਸਲ ਸਮਾਂਤਰ ਮੱਧ ਲੈ ਕੇ)

ਅੰਕ	40	44	54	60	62	64	70	80	90	96
-----	----	----	----	----	----	----	----	----	----	----

ਪਾਠ-2 ਸਹਿਸਬੰਧ

- 1) ਸਹਿਸਬੰਧ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਨੂੰ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦੇ ਮੁੱਖ ਢੰਗ ਦੱਸੋ?
- 2) ਸਹਿਸਬੰਧ ਦੇ ਪਰਿਮਾਪ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- 3) ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਸਹਿ ਸਬੰਧ ਗੁਣਾਂਕ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ?

ਔਰਤ X	2	1	4	3	5	7	6
-------	---	---	---	---	---	---	---

ਔਰਤ Y	1	3	2	4	5	6	7
-------	---	---	---	---	---	---	---

- 4) ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਅਤੇ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸਪੀਅਰਮੈਨ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਸਹਿ ਸਬੰਧ ਗੁਣਾਂਕ ਪਤਾ ਕਰੋ?
ਰੇਲ ਨੰ:

	1	2	3	4	5	6	7	8
--	---	---	---	---	---	---	---	---

ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਦੀ ਅੰਕ	46	56	39	45	59	58	36	40
-----------------	----	----	----	----	----	----	----	----

ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅੰਕ	30	60	40	50	70	65	39	52
------------------	----	----	----	----	----	----	----	----

ਪਾਠ-3 ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼ਨ-ਅੰਕ

- 1) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- 2) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਉਪਯੋਗ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?
- 3) ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਬਣਾਉਣ ਲੱਗੇ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੇਸ਼ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ?
- 4) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ 1996 ਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ 1997 ਲਈ ਕੀਮਤ ਅਨੁਪਾਤਾਂ ਦੇ ਅੰਸਤ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਪਤਾ ਕਰੋ?

ਵਸਤੂ	A	B	C	D	E
------	---	---	---	---	---

1996 ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ	60	50	100	105	25
----------------	----	----	-----	-----	----

1997 ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ	80	70	90	115	20
----------------	----	----	----	-----	----

- 5) 1994 ਨੂੰ ਆਧਾਰ ਸਾਲ ਮੰਨ ਕੇ 2009 ਲਈ ਭਾਰਤ ਸੂਚਕ ਅੰਕ ਪਤਾ ਕਰੋ?

ਵਸਤੂਆਂ	ਕਣਕ	ਚੌਲ	ਦੁੱਧ	ਘਿਓ	ਖੰਡ
--------	-----	-----	------	-----	-----

ਭਾਰ	40	30	15	10	5
1994 ਦੇ ਮੁੱਲ (ਰੁ:)	100 ਕੁਇੰ	200 ਰੁ:ਕੁਇੰ:	2ਰੁ:ਲੀ:	8ਰੁ:ਕਿ	1ਰੁ ਕਿ:
2004 ਦੇ ਮੁੱਲ (ਰੁ:)	200 ਰੁ: ਕੁਇੰ:	800 ਰੁ:ਕੁਇੰ:	16ਰੁ:ਲੀ	40ਰੁ:ਕਿ:	6ਰੁ:ਕਿ:

ਪਾਰਟ - ਬੀ

ਪਾਠ-5 ਖੇਤੀ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ , ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ

- 1) ਖੇਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਇਸ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 2) ਭਾਰਤ ਦੇ ਖੇਤੀ ਉਤਪਾਦਨ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਕਿਹੜੇ -2 ਹਨ?
- 4) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀ ਦੇ ਪਿਛੜੇਪਣ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ?
- 5) ਖੇਤੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਨਵੀਂ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਦਿਓ?
- 6) ਨਵੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖੇਤੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-6 ਉਦਯੋਗ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- 1) ਭਾਰਤ ਦੀ ਘੱਟ ਵਿਕਸਿਤ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਆਰਥਿਕ ਉੱਨਤੀ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 2) ਉਦਯੋਗਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗਿਕ ਪਿਛੜੇਪਣ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ?
- 4) ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਉਦਯੋਗਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਕੀ ਕੀ ਕਦਮ ਚੁੱਕੇ ਹਨ?
- 5) ਪਿਛੜੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੇ ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ ਸਬੰਧੀ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਕੀ ਕੀ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹਨ?
- 6) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਉਦਯੋਗੀਕਰਣ ਕਿਉਂ ਲੋੜ ਪਈ।

ਪਾਠ-7 ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਅਤੇ ਉਦਯੋਗਿਕ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ

- 1) ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਅਲਪਵਿਕਸਿਤ ਦੇਸ਼ ਲਈ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 2) ਪਹਿਲੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) 1950 ਦੀ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਕੀ ਉਦੇਸ਼ ਹਨ?
- 4) ਨਵੀਂ ਉਦਯੋਗਿਕ ਨੀਤੀ 1991 ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਪੰਜ ਹਿੱਸਿਆਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਗਿਆ ਹੈ? ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- 5) ਉਦਯੋਗਿਕ ਲਾਇਸੈਂਸਿੰਗ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਕੀ ਹਨ?

ਪਾਠ-8 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ : ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ, ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਨੀਤੀਆਂ

- 1) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਇੰਜਣ ਹੈ ਤੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ?
- 2) ਭਾਰਤ ਦੇ ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀ ਰਚਨਾ ਅਤੇ ਦਿਸ਼ਾ ਤੇ ਸੰਕੇਤ ਨੋਟ ਲਿਖੋ।
- 3) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ।
- 4) ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਆਯਾਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- 5) ਭਾਰਤ ਦੇ ਮੁੱਖ ਨਿਰਯਾਤ ਕਿਹੜੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾ ਕੀ ਹੈ।
- 6) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਪਾਰ ਤੇ ਸਰਕਾਰੀ ਕੰਟਰੋਲ ਕਿਉਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।

ਪਾਠ-9 ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰ 1991 ਤੋਂ ਜਾਂ ਨਵੀਂ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ

- 1) ਸਨ 1991 ਤੇ ਭਾਰਤ ਸਰਕਾਰ ਨੇ ਦੇਸ਼ ਨੂੰ ਆਰਥਿਕ ਸੰਕਟ ਵਿੱਚੋਂ ਕਢਣ ਲਈ ਕੀ ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀ ਅਪਣਾਈ।
- 2) ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦੀ ਲੋੜ ਕਿਉਂ ਪਈ?
- 3) ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਉਦਾਰੀਕਰਣ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ?
- 4) ਨਿਜੀਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਕਿਉਂ ਪਈ? ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਜੀ ਕਰਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਕਿਹੜੇ ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਗਏ?
- 5) ਨਿਜੀਕਰਨ ਅਤੇ ਵਿਰਾਸ਼ਟੀਕਰਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ?
- 6) ਆਰਥਿਕ ਸੁਧਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ਵੀਕਰਨ ਦਾ ਕੀ ਰੋਲ ਹੈ।
- 7) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਵਿਸ਼ਵ ਵਪਾਰ ਸੰਗਠਨ (W.T.O) ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

ਪਾਠ-10 ਗਰੀਬੀ

- 1) ਗਰੀਬੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰੋ?
- 2) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚੋਂ ਗਰੀਬੀ ਰੇਖਾ ਨੂੰ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਅਪਣਾਈ ਗਈ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 4) ਸਾਪੇਖ ਅਤੇ ਨਿਰਪੇਖ ਗਰੀਬੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 5) ਭਾਰਤੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਅਲਪਵਿਕਸਿਤ ਹੋਣ ਵਿੱਚ ਗਰੀਬੀ ਇੱਕ ਮੁੱਖ ਕਾਰਣ ਹੈ? ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 6) ਵੀਹ ਸੂਤਰੀ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਤੇ ਟਿੱਪਣੀ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 7) ਆਮਦਨ ਦੀ ਅਸਮਾਨ ਵੰਡ ਅਤੇ ਗਰੀਬੀ ਦਾ ਕੀ ਸਬੰਧੀ ਹੈ?

ਪਾਠ-11 ਪੇਂਡੂ ਵਿਕਾਸ : ਪੇਂਡੂ ਵਿੱਤ ਅਤੇ ਸਾਖ ਸੁਵਿਧਾ

- 1) ਭਾਰਤ ਇੱਕ ਖੇਤੀ ਸਾਖ ਦੇ ਸੰਸਥਾਗਤ ਸਾਧਨ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 2) ਮਹਾਜਨਾ ਦੀਆਂ ਅਨੁਚਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕੀ ਹਨ?
- 3) ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਚਾਰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- 4) ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 5) ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 6) ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹਨ?
- 7) ਖੇਤੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 8) ਖੇਤੀ ਮੰਡੀਕਰਨ ਦੀ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 9) ਪੇਂਡੂ ਕਰਜ਼ਿਆਂ ਸਬੰਧੀ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਪਾਠ-12 ਪੇਂਡੂ ਵਪਾਰ

- 1) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 2) ਨਿਯਮਿਤ ਅਤੇ ਅਨਿਯਮਿਤ ਮੰਡੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 3) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਦੀ ਕੀ ਸਮੱਸਿਆ ਹੈ?
- 4) ਸਹਿਕਾਰੀ ਵਿਪਨਣ ਸਮੀਤਿਆ ਦੀਆਂ ਚਾਰ ਉਪਲਬਧੀਆਂ ਦੱਸੋ?
- 5) ਛੋਟੇ ਕਿਸਾਨ ਆਪਣੀ ਉਪਜ ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਹੀ ਕਿਉਂ ਵੇਚਦੇ ਹਨ?
- 6) ਖੇਤੀ ਵਿਪਨਣ ਸਬੰਧੀ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 7) ਖੇਤੀ ਉਪਜ ਦੀ ਵਿਕਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 8) ਖੇਤੀ ਮੁੱਲ ਨੀਤੀ ਕੀ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ?

ਪਾਠ-13 ਸਿੱਖਿਆ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ

- 1) ਆਜ਼ਾਦੀ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ।
- 2) ਆਜ਼ਾਦੀ ਪਿਛੋਂ ਭਾਰਤੀ ਸਰਵਜਨਕ ਸਿਹਤ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 3) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਰਵਜਨਕ ਖੇਤਰ ਸਵਾਸਥ ਸੇਵਾਵਾਂ ਤੇ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?
- 4) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੇ ਵਾਧੇ ਲਈ ਕੀਤੇ ਯਤਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਦਸਵੀਂ ਯੋਜਨਾ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੇਵਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 6) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸਬੰਧੀ ਮੁੱਖ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਬਾਰੇ ਲਿਖੋ?
- 7) ਸਮਾਜਿਕ ਆਧਾਰ ਭੂਤ ਸੰਰਚਨਾ ਦੀਆਂ ਚੁਣੌਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਦਾ ਕੀ ਰੋਲ ਹੈ?
- 8) ਪਿੰਡਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਹਤ ਸੁਵਿਧਾਵਾਂ ਤੇ ਇੱਕ ਨੋਟ ਲਿਖੋ?

ਪਾਠ-14 ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਰੁਜ਼ਗਾਰ

- 1) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- 2) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀਆਂ ਭਿੰਨ ਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?
- 4) ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 5) ਅਲਪ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਅਤੇ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 6) ਅਲਪ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਦੱਸੋ।
- 7) ਕਿਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਰਤ ਸ਼ਕਤੀ ਘੱਟ ਹੋਣ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?
- 8) ਸਰਕਾਰ ਰਾਹੀਂ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਕਿਹੜੇ ਮੁੱਖ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਉਲੀਕੇ ਗਏ ਹਨ?
- 9) ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਵਿਚਕਾਰ ਸਬੰਧ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 10) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਏ?

ਪਾਠ-15 ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ

- 1) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਲਿਖੋ?
- 2) ਆਰਥਿਕ ਉਨੱਤੀ ਅਤੇ ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 3) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 4) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- 5) ਧਾਰਣੀ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਕੀ ਲੋੜ ਹੈ?
- 6) ਆਰਥਿਕ ਉਨੱਤੀ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 7) ਪ੍ਰਾਕਿਰਤਿਕ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਅਤਿਅਧਿਕ ਉਪਯੋਗ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ?
- 8) ਸੰਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਉਪਯੋਗ ਨੂੰ ਰੋਕਣ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲਿਖੋ?

ਪਾਠ-16 ਪਰਿਆਵਰਣ ਅਤੇ ਪਰਿਆਵਰਣ ਗਿਰਾਵਟ

- 1) ਪਰਿਆਵਰਣ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ?
- 2) ਸ਼ੁੱਧ ਪਰਿਆਵਰਣ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 3) ਪਰਿਆਵਰਣ ਪਤਨ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?

- 4) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਲਿਖੋ?
- 5) ਪਰਿਆਵਰਣ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 6) ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਨ?
- 7) ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦੂਸ਼ਣ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਲਿਖੋ?
- 8) ਪਰਿਆਵਰਣ ਸਰੰਖਣ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਜ਼ਮਾਤ +2

ਵਿਸ਼ਾ-ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ

ਸਮੇਸਟਰ-1

ਇੱਕ ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਛਾਣ

- 1) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਤੋਂ ਮਿਲ ਕੇ ਬਣਿਆ ਹੈ?
- 3) ਵਿਅਕਤੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਦੁਰਲਭਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਸਾਧਨਾਂ ਦੀਆਂ ਮੂਲ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 7) ਵਿਕਲਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 8) ਚੋਣ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਪੈਦਾ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 9) ਆਰਥਿਕ ਕ੍ਰਿਆ ਕੀ ਹੈ?
- 10) ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 11) ਉਪਭੋਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 12) ਪੂੰਜੀਵਾਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 13) ਸਮਾਜਵਾਦ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 14) ਮਿਸ਼ਰਤ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 15) ਕੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਕਲਾ ਹੈ ਜਾਂ ਵਿਗਿਆਨ?
- 16) ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 17) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸੁਭਾਅ ਦੱਸੋ।
- 18) ਕੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਾਸਤਵਿਕ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 19) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਆਦਰਸ਼ਾਤਮਕ ਵਿਗਿਆਨ ਹੈ, ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 20) ਆਰਥਿਕ ਨੀਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਪਾਠ-2 ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- 1) ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆਂ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਕੀਮਤ ਯੰਤਰ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 5) ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 6) ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਅਲਪ ਪ੍ਰਯੋਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ?
- 8) ਅਵਸਰ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 9) ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 10) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 11) ਸੀਮਾਂਤ ਅਵਸਰ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 12) ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ, ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦੀ ਹੈ?

ਪਾਠ-3 ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ

- 1) ਉਪਭੋਗਤਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 2) ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀ ਹੈ?
- 3) ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਕੁੱਲ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 5) ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਘੱਟਦੇ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 7) ਸਮ-ਸੀਮਾਂਤ ਉਪ-ਭੋਗਤਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਦੱਸੋ।
- 8) ਕੀ ਘੱਟਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਮੁਦਰਾ ਵਿੱਚ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 9) ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗਿਤਾ ਵੱਕਰ ਦੀ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 10) ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਵੱਧ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 11) ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਘੱਟ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 12) ਜਦੋਂ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਰਿਣਾਤਮਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਉਪਯੋਗਤਾ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ?

- 13) ਜਦੋਂ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਧਨਾਤਮਕ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਕੀ ਹੋਵੇਗੀ?
- 14) ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਕੀ ਹੈ?
- 15) ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਇੱਕ ਪ੍ਰਯੋਗ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਭੋਗੀ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ਰਤ ਹੈ?
- 16) ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਉਪਭੋਗੀ ਕਦੋਂ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਪਾਠ-4 ਮੰਗ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

- 1) ਮੰਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 2) ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਲੋੜ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਮੰਗੀ ਗਈ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਮੰਗ ਸੂਚੀ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 6) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੰਗ ਸੂਚੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 7) ਬਜ਼ਾਰ ਮੰਗ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 9) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 10) ਬਜ਼ਾਰ ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 12) ਪੂਰਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਦਿਓ।
- 13) ਅਸੰਬੰਧਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦੀ ਢਲਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 15) ਮੰਗ ਫਲਨ ਦਰਸਾਓ?
- 16) ਸਧਾਰਣ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਭਾਵ ਉੱਤੇ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 17) ਨਿਮਨ ਕੋਟੀ ਵਸਤੂਆਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 18) ਗਿਫਨ ਪਦਾਰਥ ਕੀ ਹਨ?
- 19) ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦੇ ਰਿਣਾਤਮਕ ਹੋਣ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 20) ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦੇ ਧਨਾਤਮਕ ਹੋਣ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 21) ਪੂਰਕ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 22) ਤਿਰਛਾ ਕੀਮਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਕੀ ਹੈ?
- 23) ਮੰਗ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 24) ਮੰਗ ਦੇ ਸੁੰਗੜਣ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 25) ਮੰਗ ਦੇ ਵਾਧੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-5 ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ

- 1) ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਕਿੰਨੇ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 3) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 4) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 5) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦੱਸੋ।
- 6) ਬਿੰਦੂ ਲੋਚ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 7) ਪੂਰਨ ਲੋਚਦਾਰ ਮੰਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 8) ਪੂਰਨ ਬੇਲੋਚਦਾਰ ਮੰਗ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 9) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਦਾ ਮਾਪ ਕਿੰਨੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਨਾਲ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 10) ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 11) ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਇਕਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ?
- 12) ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਇਕਾਈ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 13) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਕਦੋਂ ਸਿਫਰ ਹੋਵੇਗੀ?
- 14) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਕਦੋਂ ਅਨੰਤ ਹੋਵੇਗੀ?

ਪਾਰਟ-ਬੀ ਮਾਈਕਰੋ ਇਕਨਾਮਿਕਸ

ਪਾਠ-1 ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ

- 1) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਕੇਨਜ਼ ਦੀ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਨਾਮ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ ਦਾ ਸਾਲ ਵੀ ਦੱਸੋ।
- 2) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਅਧਿਐਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 4) ਆਧੁਨਿਕ ਯੁੱਗ ਵਿੱਚ ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਮੁੱਖ ਜਨਮਦਾਤਾ ਕੌਣ ਹੈ?
- 5) ਮਾਈਕਰੋ ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 6) ਮਾਈਕਰੋ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀਆਂ ਸ਼ਾਖਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 7) ਵਿਅਕਤੀ-ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਦੋਂ ਹੋਇਆ ?

ਪਾਠ-2 ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ

- 1) ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 2) ਆਮਦਨ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹੀ ਕਿਉਂ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 3) ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀ ਤੋਂ ਇੱਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 4) ਵਾਸਤਵਿਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਮੌਦਰਿਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰ ਦੱਸੋ।
- 7) ਸਮਾਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਛੇਦਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ?
- 9) ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਕੀ ਹੈ?
- 10) ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਵਿੱਚ ਸਟਾਕ ਹਨ ਜਾਂ ਪ੍ਰਵਾਹ?

1. ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਆਮਦਨ 2) ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦਾ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ, ਨਿਵੇਸ ਨਿਰਯਾਤ, ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੂੰਜੀ, ਭਾਰਤ ਦੀ ਜੰਨਸੰਖਿਆ

- 11) " ਸਾਰੇ ਮੁਦਰਾ ਪ੍ਰਵਾਹ ਅਮਦਨ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ " ਅਰਥ ਸਮਝਾਓ?
- 12) ਆਮਦਨ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 13) ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮਾਡਲ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ = ਉਪਭੋਗ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 14) ਤਿੰਨ ਖੇਤਰੀ ਮਾਡਲ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਸ਼ਟੀ ਚਰ ਦੱਸੋ।
- 15) ਚਾਰ ਖੇਤਰੀ ਮਾਡਲ ਦੇ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸਮਸ਼ਟੀ ਚਰ ਦੱਸੋ।
- 16) ਸਮਾਵੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।
- 17) ਛੇਦਰ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ।

ਪਾਠ-3 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- 1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਲੇਖਾਂਕਨ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 3) ਘਰੇਲੂ ਸੀਮਾ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਆਮਦਨ ਕੀ ਹੈ?
- 5) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 6) ਕੁੱਲ ਧਾਰਣਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਸ਼ੁੱਧ ਆਮਦਨ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 8) ਮੁੱਲ ਘਿਸਾਈ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 9) ਅਦਲ ਪੂੰਜੀ ਦੇ ਉਪਭੋਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?
- 10) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਲਾਗਤ ਧਾਰਣਾ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 11) ਸ਼ੁੱਧ ਅਪ੍ਰਤਖ ਕਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 12) ਚਾਲੂ ਪ੍ਰਤੀਸਥਾਪਨ ਲਾਗਤ ਕੀ ਹੈ?
- 13) ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਭੁਗਤਾਨ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 14) ਨਿੱਜੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 15) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 16) ਖਰਚਯੋਗ ਆਮਦਨ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 17) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਰਚਯੋਗ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 18) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 19) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 20) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 21) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 22) ਸਾਧਨ ਲਾਗਤ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 23) ਸਾਧਨ ਲਾਗਤ ਤੇ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 24) ਸਾਧਨ ਲਾਗਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਪਾਠ-4 ਸਮੱਗਰੀ-ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁਲ ਮੰਗ, ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- 1) ਸਮੱਗਰ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਸਮੱਗਰ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਸਮੱਗਰ ਮੰਗ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਦੱਸੋ।
- 4) ਉਪਭੋਗ ਫਲਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 5) ਬੱਚਤ ਫਲਨ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ?
- 6) ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 7) ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਔਸਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿਤੀ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?
- 9) ਸੀਮਾਂਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿਤੀ ਪਤਾ ਕਰਨ ਲਈ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 10) ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ,
- 11) ਸਵੈਚਾਲਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 12) ਪਤਾ ਕਰੋ?

(A) MPC+MPS= _____

(B)1-MPC =-----

(C)1-MPS=-----

- 13) ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਤੱਤ ਦੱਸੋ?
- 14) ਪੂਰਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 15) ਜੇਕਰ MPC 0.75 ਹੈ ਤਾਂ MPS ਪਤਾ ਕਰੋ?
- 16) ਜੇਕਰ MPS 0.65 ਹੈ ਤਾਂ MPC ਪਤਾ ਕਰੋ?
- 17) ਨਿਵੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?
- 18) ਨਿਯੋਜਤ ਬਚਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 19) ਔਸਤ ਉਪਭੋਗ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- 20) ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਤੀ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?

ਪਾਠ-5 ਆਮਦਨ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਪੱਧਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ

- 1) ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਪੂਰਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 3) ਅਲਪ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀ ਹੈ?
- 4) ਕੋਨਜ਼ੀਅਨ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਉਪਭੋਗ ਫਲਨ ਦਾ ਸਮੀਕਰਣ ਦੱਸੋ?
- 5) ਕੋਨਜ਼ੀਅਨ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਬੱਚਤ ਫਲਨ ਦਾ ਸਮੀਕਰਣ ਦੱਸੋ?
- 6) ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਪੱਧਰ ਕੀ ਹੈ?
- 7) ਪ੍ਰੋ ਸੈ:ਨੋ ਪੂਰਤੀ ਬਾਰੇ ਕੀ ਵਿਚਾਰ ਦਿੱਤੇ ਹਨ?
- 8) ਕਲਾਸੀਕਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਵਿਆਜ ਦੀ ਦਰ ਕਿੱਥੇ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 9) ਜਿੱਥੇ $AS=AD$ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਉਥੇ ਸੰਤੁਲਨ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 10) ਭਰਣ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 11) ਵਾਪਸੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਣਾ ਹੈ?

ਪਾਠ-6 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ

- 1) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰਣਾਲੀਆਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 4) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦੀ ਸੰਤੁਲਨ ਦਰ ਕੀ ਹੈ,
- 5) ਮੌਦਰਿਕ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 6) ਵਾਸਤਵਿਕ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 7) ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਅਗੇਤਰੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਪੂਰਣ ਪੱਖ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 9) ਵਾਅਦਾ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਕੀ ਹੈ?
- 10) ਚਾਲੂ ਬਜ਼ਾਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 11) ਹਾਜ਼ਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 12) ਸਥਿਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 13) ਲੋਚਸ਼ੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 15) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।
- 16) ਸਥਿਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੇ ਦੋ ਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 17) ਸਥਿਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੇ ਦੋ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ।
- 18) ਲੋਚਸ਼ੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਿੱਥੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਪਾਠ-7 ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ

- 1) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 3) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮਦਾਂ ਆਉਂਦੀਆਂ ਹਨ ?
- 4) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- 5) ਕਿਹੜੇ ਲੈਣ ਦੇਣ ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?
- 6) ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਘਾਟਾ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 7) ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਅਨੁਕੂਲ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 8) ਦ੍ਰਿਸ਼ ਮਦਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ?
- 9) ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਮਦਾਂ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਅਦ੍ਰਿਸ਼ ਮਦਾਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ?
- 11) ਸਵੈ-ਇੱਛਤ ਮਦਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 12) ਸਮਾਯੋਜਕ ਮਦਾਂ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 13) ਜੇਕਰ ਨਿਰਯਾਤ ਆਯਾਤ ਤੇ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ?
- 14) ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਦਾ ਘਾਟਾ ਕੀ ਦੱਸਦਾ ਹੈ?
- 15) ਆਰਥਿਕ ਲੈਣ ਦੇਣ ਕੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?

4 ਨੰਬਰ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 (ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਛਾਣ)

- 1) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਵਿੱਚ ਚੋਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਕਿਉਂ ਹੈ?
- 2) ਦੁਰਲਭਤਾ ਅਤੇ ਚੋਣ ਨਾਲ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਚਲਦੇ ਹਨ।
- 3) ਵਿਅਕਤੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮਸ਼੍ਰੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 4) ਵਿਅਕਤੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਅਰਥ ਅਤੇ ਖੇਤਰ ਦੱਸੋ।
- 5) ਵਿਅਕਤੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚਲੇ ਸਿਧਾਂਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।
- 6) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਨੂੰ ਇੱਕ ਆਦਰਸ਼ਾਤਮਕ ਵਿਗਿਆਨ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 7) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਅਧਿਐਨ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ।

ਪਾਠ-2

- 1) ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ ,ਇਹ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 2) ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਪੂਰਨ ਉਪਯੋਗ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਉਤਪਾਦਨ ਵਕਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਹ ਨਤੋਦਰ ਕਿਉਂ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?
- 4) ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾਂ ਵਕਰ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਅਵਸਰ ਲਾਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- 5) ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਅਲਪ ਉਪਯੋਗ ਦੇ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ?
- 6) ਸਾਧਨਾਂ ਦੇ ਸੁਯੋਗਤਾ ਪੂਰਨ ਉਪਯੋਗ ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ? ਇਸ ਸਮੱਸਿਆ ਦਾ ਹੱਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 7) “ਉਤਪਾਦਨ” ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਹੈ” ਦੀ ਸਮੱਸਿਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 8) ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਨਾਂ ਕਰਕੇ ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾਂ ਵਕਰ ਦਾ ਸਥਾਨ ਤਬਦੀਲ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 9) ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਤਪਾਦਨ ਵਕਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਲਈ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਵਿਰੋਧ ਵਿੱਚ ਤਰਕ ਦਿਓ?

ਪਾਠ-3

- 1) ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀ ਮਾਨਤਾ ਦਿਓ?
- 2) ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਉਪਭੋਗੀ ਦੇ ਇੱਕ ਹੀ ਵਸਤੂ ਦੇ ਉਪਭੋਗ ਸੰਤੁਲਨ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- 3) ਕੁੱਲ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 4) ਘੱਟਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਯੋਗਤਾ ਦਾ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਉਪਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ ?ਉਪਭੋਗਤਾ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-4

- 1) ਮੰਗ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ, ਇੱਕ ਉਪਭੋਗੀ ਦੀ ਮੰਗ ਤੇ ਕਿਹੜੇ ਤੱਤ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ?
- 2) ਮੰਗ ਵਕਰ ਤੇ ਮੰਗ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 3) ਸਧਾਰਣ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਮੰਗ ਵਕਰ ਖੱਬੇ ਤੇ ਸੱਜੇ ਵੱਲ ਕਿਉਂ ਝੁਕਦਾ ਹੈ?
- 4) ਸਧਾਰਣ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਘਟੀਆ ਵਸਤੂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 5) ਮੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ? ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਵੀ ਦੱਸੋ?
- 6) ਪਰਿਵਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਣ ਨਾਲ ਮੰਗ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਸੁੰਗੜਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 7) ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਹੋਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕਾਰਨ ਕਿਹੜੇ-2 ਹਨ?
- 8) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਮੰਗ ਅਤੇ ਬਜ਼ਾਰ ਮੰਗ ਵਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 9) ਮੰਗ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 10) ਸਥਾਨਾ ਪੰਨ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਸਬੰਧਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?

ਪਾਠ-5 (ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ)

- 1) ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ?
- 2) ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਦੀ ਮਾਤਰਾਵਾਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ?
- 3) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਕਾਰਨ ਲਿਖੋ?
- 4) ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਮਾਪਣ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਧੀ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- 5) ਬਿੰਦੂ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 6) ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਵਿਧੀਆਂ ਰਾਹੀਂ ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਦੇ ਹਾਂ?
- 7) ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ 5ਰੁ: ਤੋਂ ਵਧ ਕੇ 6ਰੁ: ਹੋਣ ਤੇ ਉਸਦੀ ਮੰਗ 10% ਘੱਟ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਪਤਾ ਕਰੋ?
- 8) 10ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਕੀਮਤ ਉੱਤੇ ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੀਆਂ 40 ਇਕਾਈਆਂ ਦਾ ਮੰਗ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ (-2) ਹੈ। ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਵਿੱਚ 2ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਕਮੀ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਨਵੀਂ ਕੀਮਤ ਤੇ ਮੰਗ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਗਿਆਤ ਕਰੋ?

4 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਸਮੱਸਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ

- 1) ਸਮੱਸਟੀ-ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 2) ਸਮੱਸਟੀ-ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਚਾਰ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਕੀ ਹੈ?
- 3) ਵਿਅਕਤੀ-ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮੱਸਟੀ -ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਆਪਸੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੇ ਦੋ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਿਓ?
- 4) ਸਮੱਸਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਖੇਤਰ ਲਿਖੋ।

ਪਾਠ-2 ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ

- 1) ਵਿੱਤੀ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਦੋ ਖੇਤਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮਾਡਲ ਬਣਾਓ?
- 2) ਮੈਦਰਿਕ ਅਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਪ੍ਰਵਾਹ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਲਿਖੋ।
- 3) ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ = ਉਪਭੋਗ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 4) ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੱਖ ਕਿਹੜੇ ਹਨ।
- 5) ਉਤਪਾਦਕ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਇੱਕ ਦੂਜੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- 6) ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਦੋ ਆਧਾਰਭੂਤ ਸਿਧਾਂਤ ਦੱਸੋ?
- 7) ਦੋ ਖੇਤਰੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆਮਦਨ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 8) ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰੀ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 9) ਦੋ ਖੇਤਰੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰੀ ਖੇਤਰ ਦੇ ਆਮਦਨ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-3

- 1) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸਕਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 2) ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 3) ਨਿੱਜੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 4) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਗਿਆਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 5) ਮੁੱਲ ਘਿਸਾਵਟ ਕੀ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 6) ਘਰੇਲੂ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 7) ਖਰਚ ਯੋਗ ਆਮਦਨ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 8) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 9) ਘਰੇਲੂ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 10) ਖਰਚਯੋਗ ਆਮਦਨ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ ਹੈ?
- 11) ਸਾਧਨ ਲਾਗਤਾਂ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 12) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-4 ਸਮੱਸਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਮੰਗ , ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦੇ ਕਲਾਸੀਕਲ ਸਿਧਾਂਤ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 2) ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਕੀ ਹਨ?
- 3) ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤ ਦੱਸੋ?
- 4) ਉਪਯੋਗ ਫਲਨ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 5) ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 6) ਔਸਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 7) ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਵਕਰ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਵਕਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 8) ਸੀਮਾਂਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 9) ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 10) ਨਿਵੇਸ਼ ਮੰਗ ਅਨੁਸਾਰ ਸੂਚੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 11) ਨਿਵੇਸ਼ ਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 12) ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਕੀਮਤ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਪੱਧਰ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਨੂੰ ਦਿਖਾਓ?
- 13) ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਅਤੇ ਸੁਤੰਤਰ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 14) ਵਾਸਤਵਿਕ ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 15) ਸੰਘਰਸ਼ਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੰਰਚਨਾਤਮਿਕ ਬੇਰੁਜ਼ਗਾਰੀ ਦੇ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-5 ਆਮਦਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸੰਤੁਲਤ ਪੱਧਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ

- 1) ਕਲਾਸੀਕਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਫਲਨ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 2) ਕਲਾਸੀਕਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਪੂਰਤੀ ਫਲਨ ਕੋਨਜ਼ੀਅਨ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਫਲਨ ਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅਲੱਗ ਹੈ?
- 3) ਪੂਰਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਅਪੂਰਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 4) ਕੋਨਜ਼ੀਅਨ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਫਲਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਕੋਨਜ਼ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ AS ਅਤੇ AD ਅਤੇ S ਅਤੇ I ਵਿੱਚ ਨਾਲੋਂ ਨਾਲ ਸੰਤੁਲਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

- 6) ਜੇਕਰ ਬੱਚਤ ਨਿਵੇਸ਼ ਤੋਂ ਘੱਟ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 7) ਜੇਕਰ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?

ਪਾਠ-6 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ

- 1) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਦੇ ਤਿੰਨ ਸਰੋਤਾਂ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ?
- 2) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਕਾਰਕਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 3) ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 4) ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਲਚਕੀਲੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 5) ਲੋਚਸੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੇ ਗੁਣ ਦੱਸੋ?
- 6) ਸਥਿਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੇ ਗੁਣ ਦੱਸੋ?
- 7) ਲੋਚਸੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੇ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ?
- 8) ਸਥਿਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦੇ ਔਗੁਣ ਦੱਸੋ?
- 9) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲਤਾ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-7 ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ

- 1) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਹਮੇਸ਼ਾ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ? ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 4) ਇੱਕ ਪੱਖੀ ਅੰਤਰਣ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨੂੰ ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- 5) ਵਪਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 6) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਚਾਲੂ ਖਾਤੇ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਿਲ ਮੱਦਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 7) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਾਤੇ ਦੀਆਂ ਮੱਦਾਂ ਦੱਸੋ?
- 8) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਅਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਅਸੰਤੁਲਨ ਦੇ ਦੋ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?

7 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਅਰਥ ਸ਼ਾਸਤਰ ਇੱਕ ਜਾਣ ਪਛਾਣ

ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਸਮਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ?

- 1) ਵਿਅਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਅਤੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਆਰਥਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 4) " ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਸਬੰਧ ਦੁਰਲਭਤਾ ਦੇ ਕਾਰਨ ਚੋਣ ਕਰਨ ਨਾਲ ਹੈ " ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-2 ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- 1) ਇੱਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀਆਂ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੇ ਢੰਗਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਆਰਥਿਕ ਸਮੱਸਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਉਂ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 4) ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ ਕੀ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸਮਝਾਓ। ਇਸ ਵੱਕਰ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੀ ਕੇਂਦਰੀ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 5) ਉਤਪਾਦਨ ਸੰਭਾਵਨਾ ਵੱਕਰ ਦੇ ਦੋਨਾਂ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਖਿਸਕਣ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-3 ਉਪਭੋਗਤਾ -ਸੰਤੁਲਨ

- 1) ਉਪਭੋਗੀ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਕੀ ਮਤਲਬ ਹੈ, ਇਸ ਦੀਆਂ ਮਾਨਤਾਵਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 2) ਕੁੱਲ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਜਦੋਂ ਅਧਿਕਤਮ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਤੁਸ਼ਟੀਗੁਣ ਜ਼ੀਰੋ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਉਪਭੋਗੀ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਦਰਸਾ ਕੇ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 4) ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਅਤੇ ਦੋ ਵਸਤੂਆਂ ਦੇ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਉਪਭੋਗੀ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸ ਨੂੰ ਸੂਚੀ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਪੇਸ਼ ਕਰੋ।

ਪਾਠ-4 ਮੰਗ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

- 1) ਮੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਮੰਗ ਵਕਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਮੰਗ ਵਕਰ ਸੱਜੇ ਪਾਸੇ ਹੇਠਾਂ ਨੂੰ ਕਿਉਂ ਝੁਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ?
- 3) ਮੰਗ ਦੇ ਵਿਸਥਾਰ ਅਤੇ ਵਾਧੇ ਅਤੇ ਮੰਗ ਦੇ ਸੰਕੁਚਨ ਅਤੇ ਕਮੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 4) ਮੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਦੱਸੋ?
- 5) ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਵਿੱਚ ਖਿਸਕਣ ਨੂੰ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-5 ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ

- 1) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀਆਂ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ-2 ਤੱਤ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ?
- 3) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਦੱਸੋ। ਮੰਗ ਦੀ ਲੋਚ ਅਤੇ ਮੰਗ ਦੇ ਨਿਯਮ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 4) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀ ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਵਿੱਚ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 5) ਮੰਗ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

ਪਾਰਟ - ਬੀ

ਪਾਠ-1 ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ

- 1) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਖੇਤਰ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਵਿਅਕਤੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਅਤੇ ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿਚਕਾਰ ਆਪਸੀ ਨਿਰਭਰਤਾ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਸਮੇਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਕੀ ਹਨ?
- 4) ਸਮੂਹਿਕ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਦਾ ਮਹੱਤਵ ਅਤੇ ਸੀਮਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-2 ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ

- 1) ਖੇਤਰੀ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਮਾਡਲ ਵਿੱਚ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਮਰੂਪ ਹਨ, ਵਿਆਖਿਆਕਰੋ।
- 2) ਆਮਦਨ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਤਿੰਨ ਖੇਤਰੀ ਮਾਡਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਆਮਦਨ ਦੇ ਚੱਕਰੀ ਪ੍ਰਵਾਹ ਦੇ ਚਾਰ ਖੇਤਰੀ ਮਾਡਲ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਰੂਪ ਤੋਂ ਬਾਕੀ ਸੰਸਾਰ ਨਾਲ ਆਮਦਨ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ?

ਪਾਠ-3 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- 1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਲੇਖਾਂਕਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਬਾਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਦੀਆਂ ਧਾਰਣਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 3) ਕਿਸ ਸੀਮਾ ਤੱਕ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਆਰਥਿਕ ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਉਤਮ ਸੂਚਕ ਹੈ?
- 4) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਖਰਚਯੋਗ ਆਮਦਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਖਰਚਯੋਗ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ?

ਪਾਠ-4 ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਸੰਬੰਧਿਤ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- 1) ਸਮੱਗਰ ਮੰਗ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੁਆਰਾ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 2) ਪ੍ਰੰਪਰਾਵਾਦੀ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 4) ਪੂੰਜੀ ਦੀ ਸੀਮਾਂਤ ਕੁਸ਼ਲਤਾ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ? ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮਾਪਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 5) ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਔਸਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-5 ਆਮਦਨ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਪੱਧਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ

- 1) ਕਲਾਸੀਕਲ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਬੱਚਤ ਅਤੇ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪਾਏ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 2) ਕੇਨਜ਼ ਦੇ ਵਿਚਾਰਧਾਰਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਦੇ ਦੁਆਰਾ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਣ ਕਰੋ?
- 3) ਸੇ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਕਿਵੇਂ AS ਅਤੇ AD ਦਾ ਬਰਾਬਰ ਹੋਣਾ ਜਰੂਰੀ ਹੈ?
- 4) ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ ਕਿ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਪੂਰਣ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਪੱਧਰ ਤੇ ਹੋਣਾ ਲਾਜ਼ਮੀ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਪਾਠ-6 ਵਿਦੇਸ਼ੀ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ

- 1) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਮੁੱਖ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ, ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਲੋਚਸ਼ੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 3) ਲੋਚਸ਼ੀਲ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਇਸਦੇ ਗੁਣ ਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ?
- 4) ਸਥਿਰ ਵਟਾਂਦਰਾ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ? ਇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਦੋਸ਼ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-7 ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ

- 1) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਦੇ ਅਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਜੇਕਰ ਨਿਰਯਾਤ ਆਯਾਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਭੁਗਤਾਨ ਸੰਤੁਲਨ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ।
- 3) ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਅਸੰਤੁਲਨ ਕਿੰਨ੍ਹਾਂ ਕਾਰਣਾਂ ਕਰਕੇ ਹੁੰਦਾ ਹੈ, ਅਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ।
- 4) ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਅਤੇ ਭੁਗਤਾਨ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਮਦਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਪਾਰ ਬਾਕੀ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ?

ਜ਼ਮਾਤ +2

ਵਿਸ਼ਾ-ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ

ਸਮੇਸਟਰ-2

1 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨ: ਇੱਕ ਸਾਧਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਅਤੇ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ

- 1) ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 2) ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 3) ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 4) ਔਸਤ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 5) ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨ ਦੀਆਂ ਦੋ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ?
- 6) ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 7) ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਧਨਾਂ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 8) ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵੱਧ ਤੇ ਵੱਧ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 9) ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਘਟਣ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦਨ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 10) MPP ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਆਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 11) APP ਦਾ ਸਾਮਾਨ ਆਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 12) ਕੀ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਅਤੇ ਔਸਤ ਉਤਪਾਦਨ ਸਿਫ਼ਰ ਅਤੇ ਰਿਣਾਤਮਕ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?
- 13) ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਘੱਟਦੀ ਦਰ ਤੇ ਵੱਧਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 14) ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਵੱਧਦੀ ਦਰ ਤੇ ਵਧਦਾ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 15) ਜਦੋਂ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦਨ ਸਥਿਰ ਰਹਿੰਦਾ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦ ਨੂੰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 16) ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 17) ਸਾਧਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 18) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 19) ਉਤਪਾਦਨ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਅਵਸਥਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- 20) ਘਟਦੇ ਵਧਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕੀ ਹੈ?
- 21) ਸਾਧਨ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 22) ਸਾਧਨ ਦੇ ਘਟਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 23) ਸਾਧਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 24) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਤਿੰਨ ਪੱਖ ਦੱਸੋ?
- 25) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 26) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਸਮਾਨ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 27) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਘਟਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 28) ਪੈਮਾਨੇ ਦੀਆਂ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੱਚਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 29) ਪੈਮਾਨੇ ਦੀਆਂ ਬਾਹਰੀ ਬੱਚਤਾਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 30) ਘਟਦੇ ਵਧਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੇ ਕਾਰਣ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-2 ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

- 1) ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 2) ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਨਿਯਮ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 3) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੂਰਤੀ ਸੂਚੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੂਰਤੀ ਸੂਚੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਬਾਜ਼ਾਰ ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 7) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋਚ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਿਸਥਾਰ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 9) ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਦੀ ਢਲਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 10) ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਕੁਚਨ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 11) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਉਪਰ ਤੇ ਹੇਠਾ ਸੰਚਲਨ ਕਿਸ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 12) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਉਪਰ ਨੂੰ ਸੰਚਲਨ ਕਿਸ ਕਾਰਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 13) ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 15) ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 16) ਪੂਰਤੀ ਕਦੋਂ ਜ਼ਿਆਦਾ ਲੋਚਦਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 17) ਪੂਰਤੀ ਕਦੋਂ ਘੱਟ ਲੋਚਦਾਰ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

- 18) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਸਿਫਰ ਲੋਚ ਤੋ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 19) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- 20) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਮਾਤਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਪਾਠ-3 ਲਾਗਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- 1) ਆਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 2) ਵਾਸਤਵਿਕ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 3) ਅਵਸਰ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਮੌਦਿਕ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 7) ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਵਿਕਰੀ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 9) ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 10) ਕਿਹੜੇ ਖਰਚੇ ਬੱਧੀ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?
- 11) ਪ੍ਰਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਲਾਗਤਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 12) ਕਿਹੜੇ ਖਰਚੇ ਪ੍ਰਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਲਾਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ?
- 13) ਨਿੱਜੀ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਸਮਾਜਿਕ ਲਾਗਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 15) MC ਵੱਕਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਆਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 16) AC ਵੱਕਰ ਦਾ ਸਮਾਨ ਆਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 17) ਜਦੋਂ ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਨਿਊਨਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 18) ਜਦੋਂ ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਘੱਟ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਉਸ ਸਮੇਂ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ, ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 19) ਜਦੋਂ ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਵੱਧ ਰਹੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਉਸਦੀ ਤੁਲਨਾ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 20) ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ-2 ਲਾਗਤਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?

ਪਾਠ-4 ਆਮਦਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਣਾਵਾਂ

- 1) ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 3) ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਕੀ MR ਸਿਫਰ ਜਾਂ ਰਿਣਾਤਮਕ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ?
- 6) ਜਦੋਂ TR ਵਧਦੀ ਹੈ ਤਾਂ MR ਦੀ ਹਾਲਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 7) ਜਦੋਂ TR ਅਧਿਕਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ MR ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 8) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ AR ਅਤੇ MR ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 9) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ AR ਅਤੇ MR ਦੀ ਢਲਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 10) ਜਦੋਂ MR ਸਿਫਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਦ TR ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਬਦਲਦਾ ਹੈ?
- 11) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ TR ਵੱਕਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਕਿਵੇਂ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 12) ਕੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਠੀਕ ਹਨ ਜਾਂ ਗਲਤ

a) $AR = \frac{TR}{Q}$	b) $TR = AR \times Q$	c) $MR = \frac{\Delta TR}{\Delta Q}$
------------------------	-----------------------	--------------------------------------

ਪਾਠ-5 ਉਤਪਾਦਕ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ

- 1) ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 2) ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 3) ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਕੀ ਹਨ?
- 4) ਅਧਿਕਤਮ ਲਾਭ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਨਿਊਨਤਮ ਹਾਨੀ ਦਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਸਮਸਤਰ ਬਿੰਦੂ ਬਾਰੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹੋ?
- 7) ਸੁੱਧ ਲਾਭ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 8) ਉਤਪਾਦਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿੰਦੂ ਕਿਹੜਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 9) ਕੁੱਲ ਲਾਭ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਜਦੋਂ ਨਵੀਆਂ ਫਰਮਾਂ ਲੰਬੇ ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਵੇਸ਼ ਕਰਦੀਆਂ ਤਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ?
- 11) ਅਲਪਕਾਲ ਵਿੱਚ ਜੇਕਰ ਲੱਗੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਫਰਮਾਂ ਉਸ ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਨਾ ਜਾਣ ਤਾਂ ਫਰਮਾਂ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?

ਪਾਠ-6 ਬਜ਼ਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ

- 1) ਬਜ਼ਾਰ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਬਜ਼ਾਰ ਮੁੱਖ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਕਿੰਨੀ ਕਿਸਮ ਦੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 3) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।

- 5) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ AR ਅਤੇ MR ਵੱਕਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਆਕਾਰ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 7) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ AR ਅਤੇ MR ਬਰਾਬਰ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 8) ਕੀਮਤ ਵਿਭੇਦ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 9) ਕਿਹੜੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਵਿਭੇਦ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 10) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦੀ ਢਲਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 11) ਵਪਾਰ ਗੁੱਟ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 12) ਪੇਟੇਂਟ ਅਧਿਕਾਰ ਕੀ ਹੈ?
- 13) ਅਪੂਰਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਬਾਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਸੰਰਚਨਾਵਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- 14) ਪੂਰਣ ਮੁਕਾਬਲੇ ਵਿੱਚ ਮੰਗ ਵੱਕਰ ਦਾ ਆਕਾਰ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?
- 15) ਵਸਤੂ ਦੀ ਸਮਰੂਪਤਾ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-7 ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ

- 1) ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ?
- 2) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਕੌਣ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 3) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਾਧੂ ਮੰਗ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 4) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਵਾਧੂ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 5) ਬਾਜ਼ਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 6) ਪੂਰਤੀ ਵਾਧਣ ਨਾਲ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 7) ਮੰਗ ਵਧਣ ਅਤੇ ਘਟਣ ਨਾਲ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 8) ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਪੂਰਤੀ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਵਾਧਾ ਹੋਵੇਗਾ ਤਾਂ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 9) ਜਦੋਂ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਮੰਗ ਨਾਲੋਂ ਜਿਆਦਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਅਸਰ ਪਵੇਗਾ?
- 10) ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਸਮਾਨ ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਤਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 11) ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਲੋਚਦਾਰ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 12) ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਪੂਰਣ ਤੌਰ ਤੇ ਬੇਲੋਚਦਾਰ ਹੈ ਤਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 13) ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਨਿਸ਼ਚਿਤ ਪੱਧਰ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?

ਪਾਠ-1 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮਾਪ

- 1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 2) ਆਮਦਨ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੀ ਸਾਵਧਾਨੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?
- 3) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਖੇਤਰਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੱਸੋ?
- 4) ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਗੌਣ ਖੇਤਰ ਦਾ ਕੀ ਕਾਰਜ ਹੈ?
- 5) ਤੀਜੇ ਖੇਤਰ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- 6) ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 7) ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਮੱਧਵਰਤੀ ਉਪਭੋਗ ਕੀ ਹੈ,
- 9) ਲਾਭ ਦੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- 10) ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਕੀ ਹੈ?
- 11) ਪਰਿਚਾਲਨ ਬੇਸ਼ੀ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮਦਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ?
- 12) ਮਿਸ਼ਰਤ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 13) ਲਾਭਾਂਸ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 14) ਨਿਗਮ ਲਾਭ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 15) ਅਣਵੰਡੇ ਲਾਭ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 16) ਸੁੱਧ ਨਿਰਯਾਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 17) ਚਾਲੂ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 18) ਪੂੰਜੀ ਹਸਤਾਂਤਰਣ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 19) ਦੋਹਰੀ ਗਣਨਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 20) ਦੋਹਰੀ ਗਣਨਾ ਤੋਂ ਬਚਣ ਲਈ ਇੱਕ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ।
- 21) ਅੰਤਿਮ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ,
- 22) ਮੱਧਵਰਤੀ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ।
- 23) ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਦੇ ਮੁੱਖ ਘਟਕ ਦੱਸੋ।
- 24) ਅੰਤਿਮ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 25) ਮੱਧਵਰਤੀ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 26) ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 27) ਆਮਦਨ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 28) ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਕਰਨ ਦਾ ਫਾਰਮੂਲਾ ਦੱਸੋ।
- 29) ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 30) GDP ਕਲਿਆਣ ਦਾ ਉਚਿਤ ਸੂਚਕਾਂਕ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਹੈ?

ਪਾਠ-2 ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕਾਰਕੁਮ

- 1) ਗੁਣਕ ਕੀ ਹੈ?
- 2) ਗੁਣਕ ਕਿਹੜੇ ਸੂਤਰ ਰਾਹੀਂ ਪਤਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 3) ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦਾ ਸਬੰਧ ਪਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 4) ਸੀਮਾਂਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਤੇ ਗੁਣਕ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੈ?
- 5) ਗੁਣਕ ਦੀ ਅਨੁਕੂਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਗੁਣਕ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕੂਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਜੇਕਰ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ 0.4 ਤਾਂ ਗੁਣਕ ਕਿਤਨਾ ਹੋਵੇਗਾ?
- 8) ਜੇਕਰ ਸੀਮਾਂਤ ਬੱਚਤ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ 0.6 ਹੈ ਤਾਂ ਗੁਣਕ ਕਿੰਨਾ ਹੋਵੇਗਾ?
- 9) ਕੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਠੀਕ ਹਨ ਜਾਂ ਗਲਤ

a) $\Delta Y = \left[\frac{1}{1-MPC} \right] \Delta I$ b) $\Delta Y = \left[\frac{1}{MPS} \right] \Delta I$ c) $K = \left[\frac{1}{1-MPC} \right]$

- 10) ਜੇਕਰ ਸਾਰੀ ਵਾਧੂ ਆਮਦਨ ਵਾਧੂ ਉਪਭੋਗ ਤੇ ਖਰਚ ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ ਤਾਂ ਗੁਣਕ ਦਾ ਮੁੱਲ ਕੀ ਹੋਵੇਗਾ?

ਪਾਠ-3 ਘੱਟ(ਅਭਾਵੀ) ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- 1) ਅਭਾਵੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਅਸਫੀਤੀ ਅੰਤਰਾਲ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 4) ਸਫੀਤੀਜਨਕ ਅੰਤਰਾਲ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ?
- 5) ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 6) ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 7) ਜੇਕਰ ਕੁੱਲ ਮੰਗ, ਕੁੱਲ ਪੂਰਤੀ ਤੇ ਅਧਿਕ ਹੋਵੇਗੀ ਤਾਂ ਆਮਦਨ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?

- 8) ਨਿਊਨ ਮੰਗ ਹੋਣ ਤੇ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਆਮਦਨ ਪੱਧਰ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਵੇਗਾ?
- 9) ਚੱਕਰੀ ਉਤਾਰ ਚੜਾਅ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 10) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦੇ ਕੋਈ ਦੋ ਸਿੱਟੇ ਦੱਸੋ।
- 11) ਘੱਟ ਮੰਗ ਦੇ ਦੋ ਸਿੱਟੇ ਦੱਸੋ।
- 12) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-4 ਘੱਟ(ਅਭਾਵੀ) ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ

- 1) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਸਰਵਜਨਕ ਖਰਚੇ ਕਿਸਨੂੰ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 3) ਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 4) ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 5) ਘਾਟੇ ਦੀ ਵਿੱਤ ਵਿਵਸਥਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਪਰਕਣਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ?
- 8) ਬੈਂਕ ਦਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 9) ਨਿਊਨਤਮ ਨਕਦ ਨਿੱਧੀ ਅਨੁਪਾਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 10) ਸ਼ਾਖ ਦੀ ਰਾਸ਼ਨਿੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 11) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਪਕਰਣ ਦੱਸੋ?
- 12) ਖੁੱਲੇ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਕ੍ਰਿਆਵਾਂ ਤੇ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ?
- 13) ਕੀ ਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਅਭਾਵੀ ਮੰਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦਾ ਉਪਾਅ ਹੈ?
- 14) ਕੀ ਬੈਂਕ ਦਰ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਕਰਜ਼ੇ ਲੈਣ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਤਸਾਹਤ ਕਰੇਗੀ?
- 15) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਦੋ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ?
- 16) ਕੀ ਸਸਤੀ ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਮੰਗ ਦੇ ਅਭਾਵ ਨੂੰ ਦੂਰ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਕ ਹੋਵੇਗੀ?
- 17) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਾਅ ਦੇ ਨਾਮ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-5 ਮੁਦਰਾ, ਅਰਥ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕਾਰਜ

- 1) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ?
- 2) ਆਦੇਸ਼ ਮੁਦਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 3) ਨਿਆਸ ਮੁਦਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਵਸਤੂ-ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਦੋ ਕੰਮ ਦੱਸੋ?
- 6) ਮੁੱਲ ਦੇ ਮਾਪ ਦੰਡ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਆਦਰਸ਼ ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਮੁੱਢਲੇ ਕੰਮ ਕੀ ਹਨ?
- 9) ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਅਚਨਚੇਤੀ ਕੰਮ ਦੱਸੋ?
- 10) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਦੋ ਗੌਣ ਕੰਮ ਦੱਸੋ?
- 11) ਵਸਤੂ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਦੀਆਂ ਦੋ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਦੱਸੋ?
- 12) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕੌਣ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 13) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਉਤਪਾਦਕ ਕੌਣ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 14) ਮਿਆਦੀ ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 15) ਮੰਗ ਜਮਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 16) ਮੁੱਲ ਦੇ ਭੰਡਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 17) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਦੋ ਲਾਭ ਦੱਸੋ।
- 18) ਮੁਦਰਾ ਦੀਆਂ ਦੋ ਹਾਨੀਆਂ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-6 ਬੈਕਿੰਗ ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ

- 1) ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਨੂੰ ਕਿੰਨੇ ਭਾਗਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 3) “ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਇੱਕ ਉੱਚ ਬੈਂਕ ਹੈ” ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।
- 4) ਨੋਟ ਜਾਰੀ ਕਰਨਦਾ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਕਿਸ ਕੋਲ ਹੈ?
- 5) ਬੈਕਿੰਗ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 6) ਬੈਂਕ ਦਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 7) ਨਕਦ ਨਿਧੀ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ?
- 8) ਵਿਧਾਨਿਕ ਤਰਲਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਕੀ ਹੈ?
- 9) ਈ ਬੈਕਿੰਗ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 10) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਘਟਕ ਦੱਸੋ।
- 11) ਆਧੁਨਿਕ ਬੈਕਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਦੋ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 12) ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਦੋ ਗੌਣ ਕੰਮ ਦੱਸੋ।
- 13) ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕੰਮ ਦੱਸੋ।

ਪਾਠ-7 ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਅਤੇ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ

- 1) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਕੀ ਸਰਕਾਰ ਦੁਆਰਾ ਕਰਜ਼ੇ ਰਾਜਸਵ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਹਨ?
- 3) ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਕਰਨ (VAT) ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 4) ਵਿਸ਼ਿਸਟ ਕਰ ਕੀ ਹਨ?
- 5) ਵਿਨਿਵੇਸ਼ ਕੀ ਹੈ?
- 6) ਬਜਟ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਰਾਜਸਵ ਖਰਚੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 8) ਪੂੰਜੀਗਤ ਖਰਚੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 9) ਰਾਜਸਵ ਖਰਚੇ ਦੀਆਂ ਮਦਾਂ ਦੱਸੋ।
- 10) ਬਜਟ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਦੱਸੋ।
- 11) ਬਜਟ ਘਾਟਾ ਕੀ ਹੈ?
- 12) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਘਾਟੇ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 13) ਪੂੰਜੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀਆਂ ਮਦਾਂ ਸ਼ਾਮਿਲ ਹਨ? ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਂ ਦੱਸੋ।
- 14) ਕੀ ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਉਪਲਬਧੀ ਹੈ?
- 15) ਅੰਸੁਤਲਿਤ ਬਜਟ ਕੀ ਹੈ?
- 16) ਬੱਚਤ ਬਜਟ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 17) ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 18) ਪ੍ਰਤੀਗਾਮੀ ਕਰ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 19) ਪ੍ਰਾਥਮਿਕ ਘਾਟੇ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 20) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਵਿੱਤੀ ਸਾਲ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 21) ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ ਨੂੰ ਰਾਜਸਵ ਖਰਚ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 22) ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ ਦਾ ਅਰਥ ਦੱਸੋ।
- 23) ਪੂੰਜੀਗਤ ਬਜਟ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 24) ਰਾਜਸਵ ਬਜਟ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।
- 25) ਵਿਕਾਸ ਖਰਚ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ।

ਜ਼ਮਾਤ +2

ਵਿਸ਼ਾ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ

ਸਮੈਸਟਰ-2

ਪਾਰਟ ਏ

4 ਅੰਕ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨ

- 1) ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਔਸਤ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧ ਦੱਸੋ?
- 2) ਸਾਧਨ ਦੇ ਘਟਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ ?
- 3) ਪੈਮਾਨੇ ਦੀ ਵਧਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਤੋਂ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ, ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਪੈਂਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 4) ਟੇਬਲ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਘਟਦੇ ਹੋਏ ਸੀਮਾਂਤ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਅੰਦਰੂਨੀ ਅਤੇ ਬਾਹਰੀ ਬੱਚਤਾਂ ਤੇ ਸੰਖੇਪ ਟਿੱਪਣੀ ਲਿਖੋ? ਦੋ ਅੰਦਰੂਨੀ ਬੱਚਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 6) ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 7) ਬਦਲਦੇ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਵਿਭਿੰਨ ਚਰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਕੁੱਲ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਤਪਾਦ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸਬੰਧ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 8) ਘਟਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਕਾਰਨ ਹਨ?

ਪਾਠ-2 ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਨਿਯਮ

- 1) ਪੂਰਤੀ ਤੇ ਸਟਾਕ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 2) ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਟੇਬਲ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 4) ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਤੇ ਸੰਕੁਚਨ ਨੂੰ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 5) ਪੂਰਤੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 6) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਨੂੰ ਇੱਕ ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 7) ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਸਬੰਧਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 8) ਪੂਰਤੀ ਵਕਰ ਦੇ ਖੱਬੇ ਪਾਸੇ ਖਿਸਕਣ ਦੇ ਕੋਈ ਚਾਰ ਕਾਰਨ ਦੱਸੋ?
- 9) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋਚ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਨੂੰ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝਾਓ?
- 10) ਪੂਰਤੀ ਲੋਚ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਚਾਰ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 11) ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਲਿਖੋ?
- 12) ਪੂਰਤੀ ਅਨੁਸੂਚੀ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 13) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਦੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?

(ਏ) ਸਬੰਧਿਤ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਕੀਮਤ (ਬੀ) ਉਤਪਾਦਕਾਂ ਦੀ ਸੰਖਿਆ

- 14) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋਚ ਦੀਆਂ ਹੇਠ ਲਿਖੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਕਰ ਖਿਚੋ ਅਤੇ ਵਰਨਣ ਕਰੋ:-

1) ਇਕਾਈ ਦੇ ਬਰਾਬਰ 2) ਇਕਾਈ ਤੇ ਵੱਧ 3) ਇਕਾਈ ਤੇ ਘੱਟ

- 15) ਵਸਤੂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਲੋਚ ਦਾ ਗੁਣਾਂਕ 2.5 ਹੈ? ਜੇਕਰ ਇੱਕ ਵੇਚਣ ਵਾਲਾ 5 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ 300 ਇਕਾਈਆਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ 4 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਦੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਇਹ ਕਿਤਨੀ ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਕਰੇਗਾ।
- 16) ਇੱਕ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ 8 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੀ ਪੂਰਤੀ ਮਾਤਰਾ 200 ਇਕਾਈਆਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੀ ਕੀਮਤ ਪੂਰਤੀ ਲੋਚ 1.5 ਹੈ। ਜੇਕਰ ਕੀਮਤ ਵੱਧ ਕੇ 10 ਰੁ: ਪ੍ਰਤੀ ਇਕਾਈ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਨਵੀਂ ਕੀਮਤ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਮਾਤਰਾ ਦੱਸੋ?

ਪਾਠ-3 ਲਾਗਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਅਵਸਰ ਲਾਗਤ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 2) ਸਥਿਰ ਅਤੇ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਲਾਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਦੱਸੋ?
- 3) ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਤਾਲਿਕਾ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 4) ਔਸਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ?
- 5) ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੇ ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਵਕਰ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਵਕਰ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧ ਦੱਸੋ?
- 6) ਅਲਪਕਾਲ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਲਾਗਤ U ਅਕਾਰ ਦੀ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 7) ਸਪੱਸ਼ਟ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਨਿਹਿਤ ਲਾਗਤਾਂ ਦੇ ਅੰਤਰ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 8) ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 9) ਔਸਤ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤਾਂ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 10) ਇੱਕ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਔਸਤ ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ, ਔਸਤ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਵਕਰਾਂ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 11) ਹੇਠ ਲਿਖੀ ਤਾਲਿਕਾ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ:-

ਇਕਾਈਆਂ	ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ	ਕੁੱਲ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਲਾਗਤ	ਔਸਤ ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ	ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ
0	300	--	--	--
1	400	--	--	--
2	550	--	--	--
3	600	--	--	--
4	620	--	--	--
5	650	--	--	--

ਪਾਠ-4 ਆਮਦਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ, ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 2) ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ ਕਿ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਵੱਧ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਜੀਰੋ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਅਧਿਕਤਮ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।
- 3) ਔਸਤ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਬੰਧਤ ਹਨ?
- 4) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਫਰਮ ਦੀ ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਵਕਰ ਦੇ ਆਕਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਾਕਿਰਤੀ ਦੱਸੋ?
- 5) ਤਾਲਿਕਾ ਤੇ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਔਸਤ ਆਮਦਨ, ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 6) ਵੱਖ ਵੱਖ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਵਿੱਚ ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਵਿੱਚ ਸਬੰਧ ਦੱਸੋ?
- 7) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ, ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀ ਦਿਸ਼ਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਕਰੇਤਾ ਦੀ ਮੰਗ ਵਕਰ ਖਿਚੋ?
- 8) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ, ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ AR ਅਤੇ MR ਵਕਰਾਂ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਵਿਖਾਓ ?
- 9) ਖਾਲੀ ਥਾਵਾਂ ਭਰੋ

ਵਿਕਰੀ ਇਕਾਈਆਂ	ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ	ਔਸਤ ਆਮਦਨ	ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ
1	10	--	--
2	--	9	--
3	--	--	6
4	28	--	--
5	--	--	2
6	--	--	0

ਪਾਠ-5 ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਤੁਲਨ

- 1) ਉਤਪਾਦਕ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ? ਉਹ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਕਦੋਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 2) ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

- 4) ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੱਸੋ?
- 5) “ਉਤਪਾਦਨ ਬੰਦ ਕਰਨ ਵਾਲਾ ਬਿੰਦੂ” ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਲਾਭ ਦਾ ਅਧਿਕਤਮ ਹੋਣਾ ਅਤੇ ਨਿਊਨਤਮ ਹਾਨੀ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ?

ਪਾਠ-6 ਬਜ਼ਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ

- 1) ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਇਹ ਕਿੰਨੇ ਕਿਸਮ ਦਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 2) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- 3) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ?
- 4) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 5) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਦੱਸੋ?
- 6) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਵਿਕਰੇਤਾ ਕਿਸ ਹੱਦ ਤੱਕ ਕੀਮਤ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਕਿਸ ਗੱਲ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 7) ਬਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਅਰਥ ਲਿਖੋ।

ਪਾਠ-7 ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਣ

- 1) ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਧਾਰਣਾ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ?
- 2) ਮੰਗ ਤੇ ਪੂਰਤੀ ਦੋਹਾਂ ਵਿੱਚ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋਣ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ?
- 3) ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 4) ਮੰਗ ਤੇ ਪੂਰਤੀ ਕੈਂਚੀ ਦੇ ਦੋ ਬਲੇਡਾਂ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹਨ। ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮਝਾਓ?
- 5) ਇੱਕ ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਿਤਾ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਵਸਤੂ ਦੀ ਕੀਮਤ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਿਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 6) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਉਸਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੇ ਪਰਿਵਰਤਨ ਦਾ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 7) ਕਿਸੇ ਫਰਮ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਸੰਦਰਭ ਵਿੱਚ ਸਮੇਂ ਦੀਆਂ ਤਿੰਨ ਮਿਆਦਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 8) ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਤੇ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਕਮੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਦਰਸਾਓ?
- 9) ਮੰਗ ਦੇ ਸਥਿਰ ਰਹਿਣ ਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਹੋਣ ਵਾਲੀ ਕਮੀ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੀ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 10) ਜੇਕਰ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ, ਪ੍ਰਚਲਿਤ ਕੀਮਤ ਤੇ ਘੱਟ ਹੈ ਤਾਂ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਵਰਤਨ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?
- 11) ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਦੀਰਘਕਾਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਅਲਪਕਾਲ ਨਾਲੋਂ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਵੱਖਰਾ ਹੈ?
- 12) ਮੰਗ ਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਵਾਧਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦਾ ਹੈ?
- 13) ਮੰਗ ਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਇਕੱਠੇ ਕਮੀ ਦਾ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੋਵੇਗਾ?

4 ਅੰਕਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਪਾਠ-1 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮਾਪ

- 1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀਆਂ ਵਿਧੀਆਂ ਦਾ ਅਰਥ ਲਿਖੋ?
- 2) ਆਮਦਨ ਵਿਧੀ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਘਰੇਲੂ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਦੇ ਘਟਕ ਦੱਸੋ?
- 4) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਗਣਨਾਂ ਦੀ ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 5) ਆਮਦਨ ਵਿਧੀ ਨਾਲ ਘਰੇਲੂ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਦੇ ਅੰਗ ਦੱਸੋ?
- 6) ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਵਿਧੀ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ
- 7) ਦੋਹਰੀ ਗਣਨਾਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਬੱਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 8) ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ ਦੇ ਮੁੱਖ ਅੰਗਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ
- 9) ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ ਦੇ ਅੰਗ ਦੱਸੋ?
- 10) ਮੌਦਰਿਕ ਆਮਦਨ ਤੇ ਵਾਸਤਵਿਕ ਆਮਦਨ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਲਿਖੋ?
- 11) ਮਜ਼ਦੂਰਾਂ ਦੇ ਮਿਹਨਤਾਨੇ ਦੀ ਪ੍ਰੀਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਅੰਗ ਲਿਖੋ?
- 12) ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ ਦੀ ਗਣਨਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ?
- 13) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖੇਤੀਬਾੜੀ ਉਪ ਖੇਤਰ ਦੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?
- 14) ਉਤਪਾਦ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਮਾਪ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਸਾਵਧਾਨੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ?
- 15) ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਖਨਣ ਅਤੇ ਉਪ ਖਨਣ ਉਪਭੋਗ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ?

ਪਾਠ-2 ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ

- 1) ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਕੀ ਹੈ? ਉਦਾਹਰਣ ਦਿਓ।
- 2) ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 3) ਗੁਣਕ ਦੇ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਤਾਲਿਕਾਂ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 4) ਗੁਣਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਨੂੰ ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ?
- 5) ਜਦੋਂ ਆਮਦਨ ਦਾ ਪੱਧਰ 3000/- ਕਰੋੜ ਹੈ ਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿਰਤੀ 0.75 ਹੈ ਜਦੋਂ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ 400 ਕਰੋੜ ਰੁ: ਵਾਧਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਆਮਦਨ ਵਾਧੇ ਦੀ ਗਣਨਾ ਕਰੋ।

ਪਾਠ-3 ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਮਝਾਓ?
- 2) ਸਮੱਸ਼ਟੀ-ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਕੀ ਹੈ? ਉਤਪਾਦਨ ਤੇ ਕੀਮਤ ਤੇ ਇਸਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਘੱਟ ਮੰਗ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਰੇਖਾਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 4) ਘੱਟ ਮੰਗ ਦੇ ਉਤਪਾਦਨ, ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਤੇ ਕੀਮਤ ਤੇ ਪੈਣ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਨੂੰ ਸੰਖੇਪ ਵਿੱਚ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 5) ਸਫੀਤਿਕ ਅਤੇ ਅਸਫੀਤਿਕ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 6) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਅਤੇ ਘੱਟ ਮੰਗ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ?
- 7) ਮੰਗ ਦੀ ਘਾਟ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮੰਗ ਦੀ ਘਾਟ ਦਾ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਪ੍ਰਭਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-4 ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ

- 1) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਾਅ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ?
- 2) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਕੁੱਲ ਮੰਗ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ?
- 3) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਸਵ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 4) ਘੱਟ ਮੰਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 5) ਬੈਂਕ ਦਰ ਅਤੇ ਖੁਲ੍ਹੇ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 6) ਸਮੱਸ਼ਟੀ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ ਵਿੱਚ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 7) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 8) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮੁੱਖ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ?

ਪਾਠ-5 ਮੁਦਰਾਂ ਅਰਥ ਵਿਕਾਸ ਤੇ ਕਾਰਜ

- 1) ਵਸਤੂ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੇ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਮੁੱਖ ਦੋਸ਼ ਕੀ ਹਨ?
- 2) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਕਿਸੇ ਦੋ ਕਾਰਣਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਮੁਦਰਾ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਕਿਸਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ?
- 4) ਕਾਨੂੰਨੀ ਮੁਦਰਾ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਆਸ ਮੁਦਰਾਂ ਤੇ ਭਿੰਨ ਹੈ?
- 5) ਇੱਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਆਦਰਸ਼ ਮੁਦਰਾ ਪੂਰਤੀ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ?
- 6) ਮੰਗ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਸਮਾਂ ਅਵਧੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਤੇ ਭਿੰਨ ਹੈ?
- 7) ਮੁਦਰਾ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ?
- 8) ਮੁਦਰਾ ਸਟਾਕ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਮਾਪ ਕਿਹੜੇ ਹਨ?

- 9) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 10) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਲਾਭ ਤੇ ਹਾਨੀਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 11) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਅਚਨਚੇਤੀ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 12) ਮੁਦਰਾ ਦੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਤੇ ਗੇਣ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 13) ਮੁਦਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਗੇਣ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-6 ਬੈਕਿੰਗ ਵਪਾਰਿਕ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ

- 1) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ, ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਤੋਂ ਕਿਵੇਂ ਭਿੰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 2) ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚਾਰ ਕੰਮ ਲਿਖੋ?
- 3) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੇ ਮੁੱਖ ਚਾਰ ਕੰਮ ਦੱਸੋ?
- 4) ਮਾਤਰਾਤਮਿਕ ਸਾਖ ਨਿਰਮਾਣ ਦੀ ਕੋਈ ਇੱਕ ਵਿਧੀ ਦੱਸੋ?
- 5) ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਨਿਵੇਸ਼ਕਾਂ ਦੀ ਮੱਦਦ ਕਿਵੇਂ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 6) ਚੈੱਕ ਰਾਹੀਂ ਕੱਢੀ ਜਾਣ ਵਾਲੀ ਜਮ੍ਹਾਂ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਸ ਸਮਾਂ ਅਵਧੀ ਤੇ ਭਿੰਨ ਹੈ?
- 7) ਸਾਖ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਮਾਤਰਾਤਮਿਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 8) ਨਕਦ ਨਿਧੀ ਅਨੁਪਾਤ ਅਤੇ ਵਿਧਾਨਿਕ ਤਰਲਤਾ ਅਨੁਪਾਤ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 9) ਸਾਖ ਨਿਯੰਤਰਣ ਬੈਂਕ ਦੇ ਕੰਮ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕਿਵੇਂ ਪੂਰੇ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ?
- 10) ਖੁਲੇ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਰਾਹੀਂ ਇੱਕ ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਸਾਖ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਕੰਟਰੋਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- 11) ਵਪਾਰਕ ਬੈਂਕ ਦੇ "ਜਮ੍ਹਾਂਵਾਂ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਨ" ਕੰਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 12) ਸਾਖ ਨਿਯੰਤਰਣ ਦੇ ਮਾਤਰਾਤਮਿਕ ਉਪਕਰਣਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 13) ਸਾਖ ਦੀ ਰਾਸ਼ਨਿੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਪਾਠ-7 ਸਰਕਾਰੀ ਬਜ਼ਟ ਅਤੇ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ

- 1) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜ਼ਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ?
- 2) ਰਾਜਸਵ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਰਾਜਸਵ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਦੇ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਪੂੰਜੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੂੰਜੀਗਤ ਪ੍ਰਾਪਤੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ-ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ?
- 4) ਕਰ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਕੀ ਸਮਝਦੇ ਹੋ? ਪ੍ਰਤੱਖ ਅਤੇ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?
- 5) ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਗਾਮੀ ਕਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 6) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜ਼ਟ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 7) ਯੋਜਨਾਂ ਅਤੇ ਯੋਜਨੇਤਰ ਖਰਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ?
- 8) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜ਼ਟ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 9) ਸਰਕਾਰੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਖਰਚਿਆਂ ਦੇ ਘਟਕਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਲਿਖੋ?
- 10) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜ਼ਟ ਬਣਾਉਣ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ ਲਿਖੋ?
- 11) ਇੱਕ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਘਾਟਾ ਕਿਉਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਪੈਂਦਾ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 12) ਸਰਵਜਨਕ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 13) ਅਨੁਪਾਤਿਕ ਕਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਰ ਵਿੱਚ ਭੇਦ ਦੱਸੋ?
- 14) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਘਾਟਾ ਕੀ ਹੋ? ਇਸ ਦਾ ਵਿੱਤ ਪੋਸ਼ਣ ਕਿਵੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 15) ਇੱਕ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਆਧਾਰ ਭੂਤ ਢਾਂਚੇ ਦੇ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਰਵਜਨਕ ਖਰਚੇ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 16) ਸੰਤੁਲਿਤ ਅਤੇ ਅਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜ਼ਟ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ।
- 17) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਘਾਟੇ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੱਸੋ?
- 18) ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਕਰ ਆਮਦਨ ਦੇ ਭਿੰਨ ਸਰੋਤਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 19) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦੱਸੋ?
- 20) ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਕਰਾਂ ਦਾ ਕੀ ਅਰਥ ਹੈ? ਕੀ ਇਸ ਨਾਲ ਆਰਥਿਕ ਅਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਨੂੰ ਘੱਟ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 21) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ?

ਜ਼ਮਾਤ +2

ਵਿਸ਼ਾ ਅਰਥਸ਼ਾਸਤਰ

ਸਮੈਸਟਰ -2

ਪਾਰਟ -ਏ

7 ਨੰਬਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1. ਉਤਪਾਦਨ ਫਲਨ : ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਕਾਰਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦਾ ਪੈਮਾਨਾ

- 1) ਘੱਟਦੇ-ਵੱਧਦੇ ਅਨੁਪਾਤਾਂ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਤਾਲਿਕਾ ਅਤੇ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 2) ਪਰਿਵਰਤਨਸ਼ੀਲ ਅਨੁਪਾਤ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸ ਦੇ ਲਾਗੂ ਹੋਣ ਦੀ ਸ਼ਰਤਾਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸਹੀ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਦਾ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੀ ਵਧਦੀ, ਸਮਾਨ ਅਤੇ ਘਟਦੀ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 4) ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੱਸੋ। ਪੈਮਾਨੇ ਦੇ ਵੱਧਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਅਤੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਵੱਧਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਕਾਰਨਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5) ਘੱਟਦੇ ਪ੍ਰਤੀਫਲ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਹ ਨਿਯਮ ਕਿਉਂ ਲਾਗੂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

2. ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਸਿਧਾਂਤ

- 1) ਪੂਰਤੀ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡਾ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਨਿਯਮ ਦੇ ਅਪਵਾਦ ਵੀ ਲਿਖੋ।
- 3) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲੋਚ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸ ਨੂੰ ਮਾਪਣ ਦੀਆਂ ਦੋ ਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 4) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਬਜ਼ਾਰ ਪੂਰਤੀ ਦੇ ਕਿਸੇ ਚਾਰ ਨਿਰਧਾਰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਲੋਚ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰਾਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਲੋਚਦਾਰ ਪੂਰਤੀ ਅਤੇ ਪੂਰਨ ਬੇਲੋਚਦਾਰ ਪੂਰਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 6) ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਕੀਮਤ ਲਚਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਇਸ ਦੀਆਂ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

3. ਲਾਗਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਉਤਪਾਦਨ ਲਾਗਤ ਦੀਆਂ ਵਿਭਿੰਨ ਕਿਸਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਦੇ ਪਰਸਪਰ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 2) ਕੁੱਲ ਲਾਗਤ, ਔਸਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਦੇ ਕੀ ਅਰਥ ਹਨ? ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਤਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਅਲਪਕਾਲੀਨ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ U ਅਕਾਰ ਦੇ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੇ ਹਨ?
- 4) ਔਸਤ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਤਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 5) ਸਥਿਰ ਲਾਗਤ ਕੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਕੁੱਲ ਸਥਿਰ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਔਸਤ ਸਥਿਰ ਲਾਗਤ ਵੱਕਰਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਤੀ ਅਤੇ ਅਕਾਰ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

4. ਆਮਦਨ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ

- 1) ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ, ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਦੇ ਆਪਸੀ ਸੰਬੰਧ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।
- 2) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਫਰਮ ਦੇ ਔਸਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਵੱਕਰਾਂ ਦੀ ਵਿਵੇਚਨਾ ਕਰੋ।
- 3) ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਰੇਖਾ ਚਿੱਤਰ ਅਤੇ ਤਾਲਿਕਾ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਸਮਝਾਉ।
- 4) ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ, ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਔਸਤ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਟੇਬਲ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਦੀ ਮਦਦ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।

5. ਉਤਪਾਦਕ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ

- 1) ਉਤਪਾਦਕ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇੱਕ ਉਤਪਾਦਕ ਕਦੋਂ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 2) ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦੱਸੋ। ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀਆਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵੀ ਦੱਸੋ। ਕੁੱਲ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਇਸ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 3) ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਸੀਮਾਂਤ ਲਾਗਤ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਆਮਦਨ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 4) ਉਤਪਾਦਕ ਦਾ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀ ਹੈ। ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਉਤਪਾਦਕ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰ ਸਹਿਤ ਦਿਖਾਓ।

6. ਬਜ਼ਾਰ ਦੇ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਰੂਪ

- 1) 'ਬਜ਼ਾਰ' ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਉ। ਅਜਿਹੇ ਤਿੰਨ ਕਾਰਨ ਸਮਝਾਓ ਜਿਸਦੇ ਆਧਾਰ ਤੇ ਵਿਭਿੰਨ ਬਜ਼ਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪਰਿਭਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ।
- 2) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਲਿਖੋ।
- 3) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਬਜ਼ਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਫਰਮ ਕੀਮਤ ਨਿਰਮਾਤਾ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 4) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੀ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। ਇਸ ਬਜ਼ਾਰ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਪੂਰਣ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਵੱਧ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 5) ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰੀ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੋਵਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 6) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 7) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਏਕਾਧਿਕਾਰ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 8) ਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੀਆਂ ਮੁੱਖ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ। ਪੂਰਨ ਮੁਕਾਬਲੇ ਦੇ ਅੰਤਰਗਤ ਫਰਮ ਕੀਮਤ ਸਵੀਕਾਰਕ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦੀ ਹੈ?
- 9) ਅਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੱਸੋ।
- 10) ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।

7. ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਵਿੱਚ ਕੀਮਤ ਨਿਰਧਾਰਨ-ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ

- 1) ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਮਤ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਟੇਬਲ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 2) ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਪਰਿਵਰਤਨ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਦੱਸੋ।
- 3) ਕਿਸੇ ਵਸਤੂ ਦੀ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? ਜੇਕਰ ਬਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਵੱਧ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 4) ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਕੀ ਹੈ? ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਦੀ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ?
- 5) ਨਵਾਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕਿਵੇਂ ਸਥਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਮੰਗ ਜਾਂ ਪੂਰਤੀ ਵੱਕਰ ਖਿਸਕਦੇ ਹਨ? ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ।
- 6) ਸੰਤੁਲਿਤ ਕੀਮਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਪੂਰਨ ਪ੍ਰਤੀਯੋਗਤਾ ਦੀ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਧਾਰਤ ਹੋਵੇਗੀ? ਟੇਬਲ ਅਤੇ ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ।
- 7) ਮੰਗ ਅਤੇ ਪੂਰਤੀ ਵਿੱਚ ਬਦਲਾਉ ਸੰਤੁਲਨ ਕੀਮਤ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਚਿੱਤਰ ਰਾਹੀਂ ਦਿਖਾਓ।

7 ਨੰਬਰਾਂ ਵਾਲੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

- 1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਲੇਖਾਕਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਲੇਖਾਕਨ ਦੇ ਮਹੱਤਵ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਕਰੋ?

(ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

1) ਕਿਰਾਇਆ	25
2) ਵੇਤਨ ਤੇ ਮਜਦੂਰੀ	725
3) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	(-)10
4) ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਵਿੱਚ ਮਾਲਿਕਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ	100
5) ਪ੍ਰਚਾਲਨ ਬੇਸ਼ੀ	80
- 3) 1) ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ
  - 2) ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰੋ?
  - 3) ਸਾਧਨ ਲਾਗਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰੋ?

1) ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ	18000
2) ਪ੍ਰਚਾਲਨ ਬੇਸ਼ੀ	19200
3) ਮਿਸ਼ਰਤ ਆਮਦਨ	2800
4) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	9000
5) ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ	2000
6) ਸ਼ੁੱਧ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ	2800
7) ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮਾਲਕਾਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ	3500
  - 4) A) ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ

B) ਨਿੱਜੀ ਆਮਦਨ	
C) ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਆਮਦਨ .....ਪਤਾ ਕਰੋ	
A) ਸਾਧਨ ਲਾਗਤ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ	1200
B) ਨਿਗਮ ਕਰ	100
C) ਨਿੱਜੀ ਨਿਗਮਿਤ ਖੇਤਰਦੀਆਂ ਬੱਚਤਾਂ	200
D) ਬਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਤੋਂ ਸ਼ੁੱਧ ਚਾਲੂ ਹਮਤਾਂਤਰਣ	200
E) ਨਿੱਜੀ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦਨ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਮਦਨ	800
F) ਸ਼ੁੱਧ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ	400
G) ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	(-) 100

ਪਾਠ-4 ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਮਾਪ

- 1) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਮਾਪਣ ਦੀ ਉਤਪਾਦ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 2) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਦੀ ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਵਿਧੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 3) ਆਮਦਨ ਵਿਧੀ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਕਰੋਗੇ?
- 4) ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦਾ ਅਨੁਮਾਨ ਕਿਵੇਂ ਲਗਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 5) ਦੇਹਰੀ ਗਣਨਾਂ ਦੀ ਗਲਤ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਬੱਚਣ ਲਈ ਉਦਾਹਰਨ ਸਮੇਤ ਸਪੱਸ਼ਟ ਕਰੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਬਚਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 6) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰੋ?

(ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

1)	ਕਰਮਚਾਰੀ ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ	15000
2)	ਪਰਚਾਲਨ ਵਾਧਾ	20000
3)	ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ	3500
4)	ਮਿਸ਼ਰਤ ਆਮਦਨ	8800
5)	ਸਬਸਿਡੀ	2000
6)	ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ	5100
7)	ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	150
- 7) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰੋ?

(ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

1)	ਨਿੱਜੀ ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ	16000
2)	ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ	20000
3)	ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ	4060
4)	ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ	9200
5)	ਨਿਰਯਾਤ	9000
6)	ਆਯਾਤ	11000
7)	ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	-125
8)	ਸਟਾਕ ਵਿੱਚੋਂ ਪਰਿਵਰਤਨ	2650
- 8) ਓ) ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਅਤੇ

ਅ) ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰੋ?

(ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

1)	ਨਿੱਜੀ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ	75000
2)	ਸਰਕਾਰੀ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ	9500
3)	ਕੁੱਲ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ	2500
4)	ਨਿਰਯਾਤ	5000
5)	ਆਯਾਤ	9000
6)	ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	-550
7)	ਘਿਸਾਵਟ	400

- 9) ਆਮਦਨ ਵਿੱਧੀ ਅਤੇ ਖਰਚ ਵਿਧੀ ਰਾਹੀਂ ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਸ਼ੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ ਪਤਾ ਕਰੋ?

(ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

1)	ਸਰਕਾਰੀ ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ	100
2)	ਸ਼ੁੱਧ ਘਰੇਲੂ ਪੂੰਜੀ ਨਿਰਮਾਣ	50
3)	ਸ਼ੁੱਧ ਨਿਰਯਾਤ	10
4)	ਲਗਾਨ	20
5)	ਨਿੱਜੀ ਅੰਤਿਮ ਉਪਭੋਗ ਖਰਚ	400
6)	ਵਿਆਜ	30
7)	ਲਾਭਾਂਸ਼	45
8)	ਅੰਣਵੰਡੇ ਲਾਭ	5
9)	ਨਿਗਮ ਕਰ	10
10)	ਕਰਮਚਾਰੀਆਂ ਦਾ ਮਿਹਨਤਾਨਾ	400
11)	ਅਚਲ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ	10
12)	ਸ਼ੁੱਧ ਅਪ੍ਰਤੱਖ	50
13)	ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸ਼ੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	(-10)

- 10) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ (1) ਬਜ਼ਾਰ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਕੁੱਲ ਮੁੱਲ ਵਾਧਾ ਅਤੇ ਕੁੱਲ ਘਰੇਲੂ ਉਤਪਾਦ (2) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਗਿਆਤ ਕਰੋ?

ਉਤਪਾਦਨ ਦਾ ਮੁੱਲ	(ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)
1) ਮੁੱਢਲਾ ਖੇਤਰ	600
2) ਗੋਣ ਖੇਤਰ	250
3) ਤੀਸਰਾ ਖੇਤਰ	350

ਖਰੀਦੇ ਗਏ ਮੱਧਵਰਤੀ ਉਤਪਾਦ ਦਾ ਮੁੱਲ (ਕਰੋੜਾਂ ਰੁ:)

(1) ਮੁੱਢਲਾ ਖੇਤਰ	300	
(2) ਗੋਣ ਖੇਤਰ	100	
(3) ਤੀਸਰਾ ਖੇਤਰ	100	
(4) ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਲੋਂ ਦਿੱਤੇ ਗਏ ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ		50
(5) ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸਥਾਈ ਪੂੰਜੀ ਦਾ ਉਪਭੋਗ		70
(6) ਬਾਕੀ ਵਿਸ਼ਵ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਪਤ ਸੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	10	
(7) ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਾਪਤ ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ		10

- 11) ਘਰੇਲੂ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਪਤਾ ਕਰੋ?

	ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ
ਪਰਿਚਾਲਨ ਵਾਧਾ	8400
ਮਜਦੂਰੀ	10000
ਮਿਸ਼ਰਤ ਆਮਦਨ	400
ਅਣਵੰਡੇ ਲਾਭ	200
ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਰੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਅੰਸ਼ਦਾਨ	300
ਨਿਗਮ ਕਰ	300
ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਤੋਂ ਸੁੱਧ ਸਾਧਨ ਆਮਦਨ	900

- 12) ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅੰਕੜਿਆਂ ਤੋਂ ਗਣਨਾ ਕਰੋ 1) ਬਾਜ਼ਾਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਕੁੱਲ ਰਾਸ਼ਟਰੀ 2) ਬਾਹਰੀ ਕੀਮਤਾਂ ਤੇ ਸੁੱਧ ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਉਤਪਾਦ 3) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ

ਵਿਕਰੀ	50000 (ਕਰੋੜਾਂ ਵਿੱਚ)
ਸਾਲ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿੱਚ ਸਟਾਕ	5000 "
ਸਾਲ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਸਟਾਕ	20000
ਮੱਧ ਵਰਤੀ ਉਪਭੋਗ	6000
ਘਿਸਾਵਟ	700
ਅਪ੍ਰਤੱਖ ਕਰ	300
ਆਰਥਿਕ ਸਹਾਇਤਾ	100

ਪਾਠ-6 ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਉਸਦਾ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਆਮਦਨ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸੰਤੁਲਨ ਪੱਧਰ ਦਾ ਨਿਰਧਾਰਨ

- 1) ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਉਪਭੋਗ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੰਬੰਧ ਹੈ?
- 2) ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਦੀ ਕਾਰਜ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ?
- 3) ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਆਮਦਨ ਦੇ ਪੱਧਰ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਵਾਧਾ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 4) ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਨਿਵੇਸ਼ ਗੁਣਕ ਅਤੇ ਸੀਮਾਂਤ ਬਚਤ ਪ੍ਰਵਿੱਤੀ ਵਿੱਚ ਸੰਬੰਧ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-4 ਘੱਟ ਅਭਾਵੀ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ

- 1) ਘੱਟ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਦੇ ਸਿੱਟਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 2) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਕਿਸਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਦੇ ਪਰਿਣਾਮਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 3) ਸਫ਼ੀਤੀ ਅੰਤਰਾਲ ਅਤੇ ਅਸਫ਼ੀਤੀ ਅੰਤਰਾਲ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹੈ ਦੋਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਸੰਤੁਲਨ ਕਿਵੇਂ ਪੈਦਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 4) ਚੱਕਰ ਉਤਾਰਾ ਚੜਾਅ ਦਾ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਤੇ ਅਭਾਵੀ ਮੰਗ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?

ਪਾਠ-5 ਘੱਟ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਦੇ ਉਪਾਅ

- 1) ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚੋਂ ਸਥਿਰਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਘੱਟ ਮੰਗ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੀ ਕੀ ਭੂਮਿਕਾ ਹੈ?
- 2) ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਠੀਕ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 3) ਘੱਟ/ਅਭਾਵੀ ਮੰਗ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਇਸ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ-2 ਉਪਾਅ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?
- 4) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਘੱਟ ਮੰਗ ਅਤੇ ਅਤਿ ਅਧਿਕ ਮੰਗ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੀ ਹੈ?
- 5) ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਉਪਕਰਣ ਕਿਹੜੇ-ਕਿਹੜੇ ਹਨ?
- 6) ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਰਾਜਕੋਸ਼ੀ ਨੀਤੀ ਦੇ ਉਪਾਅ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਰੋ?

ਪਾਠ-6 ਮੁਦਰਾ -ਅਰਥ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਕਾਰਜ

- 1) ਮੁਦਰਾ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਮੁਦਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 2) ਵਸਤੂ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਵਸਤੂ ਵਟਾਂਦਰਾ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਆਉਣ ਵਾਲੀਆਂ ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 3) ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ? ਇਸਦੇ ਲਾਭ ਅਤੇ ਹਾਨੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ, ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 4) ਭਾਰਤੀ ਮੁਦਰਿਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ? ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਕਿਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੀ ਮੌਦ੍ਰਿਕ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਅਨੁਸਰਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ?
- 5) ਮੁਦਰਾ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਿਵੇਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?

ਪਾਠ-6 ਬੈਕਿੰਗ -ਸੈਂਟਰਲ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਵਾਪਰਕ ਬੈਂਕ

- 1) ਬੈਂਕ ਕਿਸ ਨੂੰ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ। ਵਾਪਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 2) ਵਾਪਰਕ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਵਾਪਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਮੁੱਖ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 3) ਵਾਪਰਕ ਬੈਂਕ ਉਨੱਤੀ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਕ੍ਰਿਆ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਯੋਗਦਾਨ ਦਿੰਦੇ ਹਨ?
- 4) ਵਾਪਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਦੇ ਗੌਣ ਕੰਮ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਕੰਮਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 5) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ। ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੁਆਰਾ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਵਾਲੇ ਕਾਰਜਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 6) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਦੀ ਮੌਦਰਿਕ ਨੀਤੀ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਪਕਰਣ ਕੀ ਹਨ?
- 7) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਅਤੇ ਵਾਪਰਕ ਬੈਂਕਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਅੰਤਰ ਹਨ?
- 8) ਭਾਰਤੀ ਬੈਕਿੰਗ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਆਧੁਨਿਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਸੁਧਾਰਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 9) ਕੇਂਦਰੀ ਬੈਂਕ ਮੁਦਰਾ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਜਾ ਅਰਥਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਖ ਦੇ ਪ੍ਰਵਾਹ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਯੰਤਰਣ ਕਰਦਾ ਹੈ?
- 10) ਆਧੁਨਿਕ ਬੈਕਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਉਪਲੱਬਧ ਮੁੱਖ ਸਹੂਲਤਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 11) ਭਾਰਤੀ ਬੈਂਕ ਪ੍ਰਣਾਲੀ ਵਿੱਚ ਕੀ ਸੁਧਾਰ ਹੋਏ ਹਨ?

ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਅਤੇ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ

- 1) ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਕੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰੀ ਬਜਟ ਦੇ ਮੁੱਖ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 2) ਬਜਟ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਬਜਟ ਦਾ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਤੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪੈਂਦਾ ਹੈ?
- 3) ਸੰਤੁਲਿਤ ਬਜਟ ਤੋਂ ਕੀ ਪਾਵ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਗੁਣ ਅਤੇ ਔਗੁਣ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 4) ਬਜਟ ਦੀ ਸੰਰਚਨਾਂ ਅਤੇ ਤੱਤਾਂ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ?
- 5) ਬਜਟ ਖਰਚ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਆਧੁਨਿਕ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਰਕਾਰ ਦੇ ਖਰਚ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 6) ਬਜਟ ਘਾਟੇ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ ਦਿਓ। ਵੱਖ-2 ਪ੍ਰਕਾਰ ਦੇ ਬਜਟ ਘਾਟਿਆਂ ਦਾ ਵਰਨਣ ਕਰੋ?
- 7) ਸਰਵਜਨਕ ਖਰਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਸਮਾਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਕਿਹੜੀਆਂ ਹਨ, ਇੱਕ ਚੰਗੀ ਅਰਥ ਵਿਵਸਥਾ ਵਿੱਚ ਸਰਵਜਨਕ ਖਰਚਿਆਂ ਦਾ ਕੀ ਮਹੱਤਵ ਹੈ?
- 8) ਭਿੰਨ-ਭਿੰਨ ਬਜਟ ਘਾਟਿਆਂ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ?
- 9) ਸਰਕਾਰ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਨੂੰ ਘਟਾਉਣ ਤੋਂ ਕੀ ਭਾਵ ਹੈ, ਇਸ ਦੇ ਕੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹਨ?